

100 jaar amsterdamsche ijsclub 1864 – 1964

AYC

honderd jaar

HONDERD JAAR A.I.J.C.

*gedenkschrift bij het
jubileum van de
Amsterdamsche IJclub*

1864 - 1964

Zo ziet het bijna zeven hectare grote domein van de A.I.J.C. er sinds 1937 uit, maar het is er doorgaans heel wat drukker dan op deze overzichtsfoto uit het archief van 'De Telegraaf'. De foto werd namelijk gemaakt juist nadat de baan geopend was en nog maar enkele leden de schaatsen onder hadden.

Burgemeester van Hall over de A.I.J.C.

Volgaarne heb ik voldaan aan de uitnodiging voor dit gedenkschrift een kort woord-vooraf te schrijven.

De goede betrekkingen, die het gemeentebestuur steeds met uw vereniging onderhoudt, alsmede mijn erelidmaatschap van de Amsterdamsche IJclub, vormen hiertoe een gereede aanleiding.

Het doet mij genoegen te kunnen constateren, dat de jubilaresse, ondanks haar hoge leeftijd, nog kerngezond is. Het groot aantal leden (dat thans de 5000 heeft overschreden) vormt hiervan een duidelijk bewijs, waarbij ik tot mijn voldoening opmerk, dat het grootste deel van de leden uit junioren bestaat.

Dit alles komt in een nog sterker licht te staan, wanneer wordt bedacht, dat direct na de bevrijding uw vereniging geen 400 leden meer telde. Ik acht het tevens een verheugend verschijnsel, dat in het huidige tijdsgewricht een van onze zeer oude nationale sporten nog op zulk een grote schaal in clubverband wordt beoefend.

Een andere, maar niet minder belangrijke activiteit van uw vereniging, moge ik hier niet onvermeld laten. Als eerste in Amsterdam bent u er in 1951 toe overgegaan gedurende het zomerseizoen uw terrein ter beschikking te stellen ten behoeve van het toeristisch kamperen en al spoedig bleek dat u hiermede een bijzonder goede greep hebt gedaan.

Vele tienduizenden buitenlanders en ook vele Nederlanders hebben sedertdien hun tenten op uw kampeerplaats opgeslagen, waarmede u tevens het vreemdelingenbezoek aan de hoofdstad des lands op niet geringe wijze hebt bevorderd.

Een voorbeeld hiervan is het bezoek van de

*Mr. G. van Hall,
burgemeester
van Amsterdam
en erelid A.I.J.C.*

Wally Byam Caravan Club Around the World, die in september jl. maar liefst met 28 kampeerbussen een beroep op uw gastvrijheid deed.

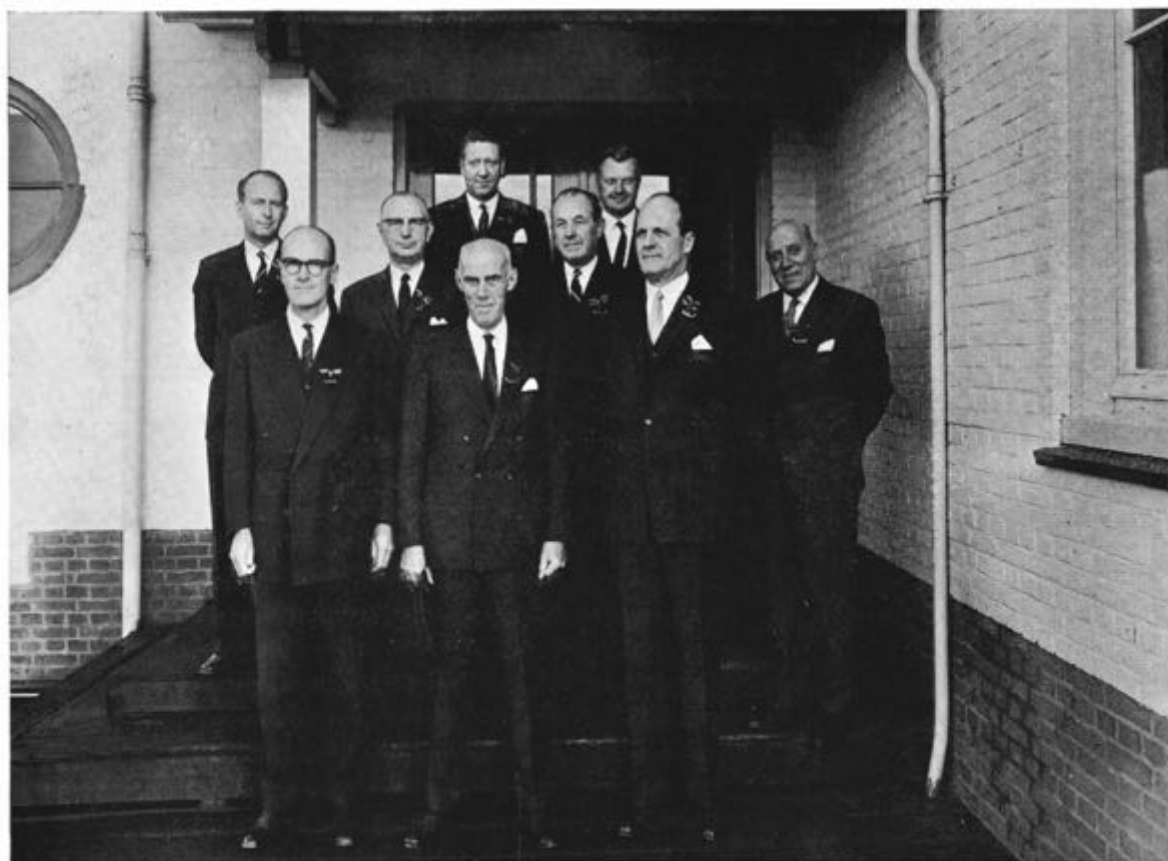
Gezien uw pioniersarbeid op het gebied van het ijsbaan- en kampeerwezen is er alle aanleiding het verleden van uw vereniging met grote dankbaarheid en waardering te herdenken en tevens om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien.

Vivat, floreat, crescat de Amsterdamsche IJclub.

A handwritten signature in black ink. The signature is written in a cursive style and reads 'G. van Hall'. There is a horizontal line underneath the signature.

G. van Hall

De president aan het woord

Het A.I.C.-bestuur bij het honderdjarig bestaan, eind oktober 1964 gefotografeerd op het ijsclubterrein. Voorste rij v.l.n.r. Mr. H. F. Blaisse, W. M. van Haften en jhr W. A. E. de Ranitz; middelste rij: G. v. d. Harst, F. v. d. Veen, G. E. K. A. Broekman en J. A. Wamsteeker; achterste rij: H. J. van Laer G. W. Azn en Ir. E. Warners.

Aan een historisch overzicht, zoals dat hierachter zo voortreffelijk is samengesteld door de heren Hoven en Adriani Engels, past een toevoeging, die niet uit jaarverslagen en notulen kan worden geput, doch aan herinneringen is ontleend. Ook zullen er bij het lezen van dit overzicht vragen rijzen, waarop een antwoord niet zo gemakkelijk in de hier geboekstaafde geschiedenis kan worden gevonden.

In de twintiger jaren, toen reeds vaststond, dat het contract met de gemeente Amsterdam betreffende onze ijsbaan op het Museumplein niet zou worden verlengd, werden regelmatig besprekingen gevoerd met gemeentelijke instanties over een nieuw terrein. Zoals U zult kunnen lezen kwam hierin geen enkele vooruitgang, ondanks de bemoedigende woorden van burgemeester de Vlugt tot onze toenmalige president ter Haar

gericht. Hoewel iedereen het ermede eens was dat de A.I.J.C. van het Museumplein weg moest, gebeurde er eigenlijk niets, totdat op een merkwaardige ochtend ondergetekende een telefoon-tje kreeg van het Raadhuis voor een onderhoud met wethouder de Miranda.

In dit onderhoud zeide de wethouder dat hij ruimschoots genoeg had van dat 'gezeur' (ik herinner mij zijn woorden niet zo precies meer, doch het kwam er wel op neer) over het nieuwe terrein en dat er nu eindelijk maar eens spijkers met koppen geslagen moesten worden. Nadat ik hem geantwoord had dat het bestuur der A.I.J.C. niets liever wilde, werden wij het in principe in een half uur met elkaar eens en hij verzekerde mij, dat de betreffende voordracht zo spoedig mogelijk aan de Raad zou worden voorgelegd.

Dat nieuwe terrein kwam er toen spoedig. Aanvankelijk opgezet als een sproeibaan en daarnaast een weiland, dat ongeveer dertig centimeter onder water gezet kon worden. Die sproeibaan was ook ontworpen met de gedachte daar later eventueel een kunstijsbaan van te maken. Daarmede rijst dan vanzelf de vraag waarom dit plan nooit werd uitgevoerd. Het nieuwe terrein was echter een stuk moerasland. Nadat de sproeibaan – hoewel gedraineerd – met sintels zo vlak mogelijk was gemaakt bleef de grond 'werken' en vertoonde na enkele maanden reeds zoveel niveauverschillen dat wij bij het ingaan van de winter besloten de baan niet te besproeien, doch ook onder water te zetten, zij het dan slechts vijftien centimeter. Dit was aanzienlijk goedkoper en eenvoudiger. Immers besproeiing vergt een hardbevoren en gelijke bodem. Ook lag het in onze bedoeling de gehele oppervlakte van de baan te laten berijden en niet een ovaalbaantje van een tiental meters breedte. Een poging van ons bestuurslid F. A. Warners om het water uit de bemalingsloot middels tuinslangen over de baan te spuiten mislukte doordat dit koude water in de straalpijp bevroor.

Door onze verhuizing, het bouwen van een clubhuis en van een pompgemaaltje, het aanschaffen van zes lichtmasten en het inrichten van ons terrein waren onze geldmiddelen uitgeput. In de eerste jaren na de verhuizing liep het ledental terug. Men vond de nieuwe baan te ver van de

stad. Hierdoor kwam er in de financiële toestand van de vereniging weinig verbetering en aangezien er toen nog geen 'toto' was, viel er aan een kunstijsbaan niet te denken.

Contributie f 5,— in 1914, f 5,— in 1964

Toen de plannen tot de stichting van een kunstijsbaan in Amsterdam Oost een vaste vorm gingen aannemen, heeft ons bestuur duidelijk laten blijken zich hiervoor ook financieel te willen interesseren. Het is echter nimmer tot enige samenwerking gekomen. Het verschil in exploitatie van beide banen is ook wel groot.

De A.I.J.C. rekent het zich nog steeds tot een eer haar leden tegen een zo laag mogelijke contributie de gelegenheid tot schaatsenrijden te bieden. De contributie, ruim 50 jaar geleden op vijf gulden gesteld, bedraagt thans nog vijf gulden, al werd de gratis dameskaart afgeschaft. De contributie voor een kunstijsbaan zou een veelvoud hiervan moeten bedragen.

Terloops zij opgemerkt dat sedert enige jaren geen dagkaarten meer worden uitgegeven. De gunstige uitwerking van deze maatregel is duidelijk te merken. Men zou kunnen zeggen dat de leden de eigendommen der vereniging – terecht – als hun eigen bezit beschouwen en er beter voor zorgen. Politiebewaking en relletjes met bezoe-

Een overzicht van de hardrijdersbaan met een der lichtmasten. Het hoge gebouw van het Academisch Ziekenhuis op de achtergrond wijst erop dat de na-oorlogse stadsuitbreiding het A.I.J.C.-domein begint te naderen.

G. W. A. van Laer het overleden erelid van de A.I.J.C.

kers (dagkaarthouders) komen niet meer voor. Een belangrijke nieuwe tak van recreatie danken we aan het initiatief van ons bestuurslid J. Stroeve J.Ezn. Aangetrokken door het kamperen, dat ruim 10 jaar geleden het social toerisme zo stimuleerde stelde hij voor ons terrein des zomers als een kampeerplaats in gebruik te geven. In ons erfpachtcontract met de gemeente staat een bepaling, waarbij wij gehouden zijn ons terrein des zomers ook voor sport beschikbaar te stellen. Daarvan was echter tot dat moment nog weinig terecht gekomen. De moerasbodem, hoewel gedraineerd, had nog geen behoorlijke grasmat en alle experimenten met hockey, voetbal, paardensport, windhondenrennen, enz. liepen op een teleurstelling uit.

Kamperen kan men inderdaad wel als sport beschouwen, doch de gemeente meende dat hiervoor een speciale vergunning nodig was, die ons dan ook vlot verleend werd.

Op het grasland werden verharde wegen aangelegd voor de auto's van de kampeerders; een toiletgebouwtje met warm- en koudwaterdouches werd opgericht. Er kwam een winkel voor levensmiddelen, een brievenbus, een postzegelautomaat, enz. De gemeente was ons wederom van grote steun bij de exploitatie van ons kampeerterrein door ons de heer J. Hamstra, een der ambtenaren van Sociale Zaken, geregeld gedurende de drie zomermaanden als kampleider af te staan.

De heer Hamstra had op het gebied van jeugderbergen zijn sporen als leider reeds verdiend en mede dank zij hem geniet het kampeerterrein van A.I.J.C. in binnen- en buitenland een uitstekende reputatie.

Van de besprekingen met de gemeente over ons kampeerterrein-herinner ik mij nog een uitlating van burgemeester d'Ailly, die er geen twijfel over liet bestaan dat hij een kampeerterrein bij Amsterdam liever onder de leiding van de A.I.J.C. zag dan dat dit rechtstreeks door de gemeente zou worden geëxploiteerd. Hoewel door de enorme omvang van het kamperen deze opinie sedert dien wel is gewijzigd (zie het Amsterdamse Bos) was dit toch wel zeer typerend.

Bestuur en medewerkers

Teruggaande in de geschiedenis der A.I.J.C. herinner ik mij president dr. C. J. K. van Aalst, de vroegere president van de Nederlandsche Handel Maatschappij en voorzitter van de N.O.T. in de vorige wereldoorlog. Niettegenstaande zijn drukke werkzaamheden in die dagen, leidde hij steeds de ledenvergaderingen op gemoedelijke en vaderlijke wijze. Waarschijnlijk nog geheel vervuld van lastige aandeelhoudersvergaderingen zeide hij 's avonds in de ledenvergadering, die, zoals meestal, slechts matig was bezocht, dat het bestuur voorstelde ondergetekende als tweede secretaris in het bestuur op te nemen en dat hij meende dat de 'aandeelhouders' hiermede wel accoord zouden kunnen gaan. Onder luid gelach geschiedde dit dan ook en zo werd ik tweede secretaris.

Nog slechts kort bleef de heer van Aalst presi-

dent. Hij werd opgevolgd door de heer J. ter Haar Jr. Hoewel deze ook zeer druk bezet was, liet hij zich steeds op de hoogte houden. Nimmer mankeerde hij op vergaderingen en op hoogtijdagen der vereniging om met zijn takt en welbespraaktheid de A.IJ.C. in goede banen te houden.

Kort na het aftreden van dr. C. J. K. van Aalst ging ook de heer G. W. A. van Laer J.Czn heen als lid van ons bestuur. Het gedenkschrift, dat onder zijn leiding bij het vijftigjarig bestaan verscheen, heeft ruimschoots aangetoond wat deze harde werker voor de A.IJ.C. heeft gedaan. Hij was inmiddels bestuurslid van de Kon. Ned. Schaatsenrijders Bond en werd na het overlijden van dr. J. Schutter tot voorzitter gekozen. Enige jaren later kwam hij eveneens in het bestuur van de Internationale Schaatsenrijders Unie, waarvan hij tot zijn overlijden voorzitter bleef. Daar hij meende dat deze functies niet verenigbaar waren met die van secretaris der A.IJ.C. stelde hij deze laatste ter beschikking van de ledenvergadering.

De heer J. J. J. Louët Feisser heeft jarenlang de financiën der vereniging beheerd. Toen de werkzaamheden steeds bleven toenemen en hij hiervoor de animo en de tijd had om zich daaraan geheel te wijden, besloten wij tot een statutenwijziging, waarbij de plaats van een gedelegeerde van het bestuur werd gecreëerd, die hem werd aangeboden alsmede het erelidmaatschap der vereniging.

Zijn plaats als penningmeester werd ingenomen door de heer A. P. Kempen, die als een uiterst zuinig beheerder er voor waakte dat de uitgaven tot een minimum werden beperkt. Dat de A.IJ.C. de uiterst moeilijke periode goed doorgekomen is, is voor een niet gering gedeelte aan hem te danken.

Opvolger van president ter Haar werd de heer H. J. Tjaarda, die reeds vele jaren deel van ons bestuur uitmaakte en derhalve goed van de gang van zaken op de hoogte was. Zijn ervaring en zijn groot gevoel voor humor maakte, dat de vergaderingen onder zijn leiding steeds in een prettige sfeer verliepen.

Het zou mij te ver voeren hier al mijn herinne-

H. J. Tjaarda, erelid A.IJ.C.

ringen uit het verleden van de A.IJ.C. op te halen. Niet onvermeld mag blijven, dat ons bestuur – gelukkig – steeds heeft kunnen steunen op betrouwbare en ijverige medewerkers. Daarvan noem ik de oude heer van Staden, onze controleur van de ijsclub op het Museumplein, en zijn zoon, die thans nog steeds deze functie aan de poort van onze nieuwe ijsclub vervult. Dan congieerge van Lier, die mede verhuisde naar ons nieuwe terrein en in de eerste jaren van het kamperen ook des zomers heel wat te verwerken had. Toen dit hem te zwaar werd en zijn gezondheid zulks niet meer gedoogde, werd hem een pensioen verleend. Met zijn opvolger, de heer Tinga, die de evolutie op kampeergebied goed aanvoelt, zijn wij zeer tevreden. Een onzer oude getrouwen, de schaatsenreparateur en schaatsenslijper Spooren ging mede van het Museumplein naar ons nieuwe terrein, waar zijn zoon nog steeds zijn vakbekwaamheid toont bij mankementen aan de schaatsen van onze leden en junioren.

De omvang van de werkzaamheden onzer vereniging blijft gestadig groeien. De heer Sipkes werd aangesteld als administrateur. Met de heer Groenewoud, die de leiding van de kampwinkel op zich nam, vormen de heeren Tinga en Sipkes, des zomers nog aangevuld met de heer Hamstra een eenheid, die voortreffelijk werk doet.

Uit het voorgaande zal U duidelijk zijn, dat er heel wat veranderd is in het bestaan der A.I.J.C. Echter in genen dele (ondanks de honderd jaren) de jeugd en de levenslust der Amsterdamsche IJclub.

W. M. van Haften

A. P. Kempen, erelid A.I.J.C.

Honderd jaar A.IJ.C.

Honderd jaren Aa-IJ-Cee en elke oud-Amsterdammer wordt bij de gedachte dááaraan bestormd door een schat van herinneringen. Een mengeling van vreugde en verrassing, van ijsgenot en van teleurstelling, als de verwachtingen verstoord werden door ons grillige klimaat. Het bestaan en de ontwikkeling van een IJclub is daarvan voor een groot deel afhankelijk.

De praktijk heeft geleerd dat in ons land werkelijk mooie ijswinters tot de zeldzaamheden behoren en er meestal sprake is van 'kwakkelwinters', die de leiding van een ijsclub als de A.IJ.C. voor soms moeilijke of in het geheel niet oplosbare problemen stellen. Het weer kan men niet beheersen, doch in die eeuw A.IJ.C. zijn toch altijd weer de mannen gevonden met toewijding voor de bestuurstaak en enthousiasme voor de schaatssport, de meest algemene en nationale sport in ons land.

In een stad als Amsterdam is, door het vele water in en om de stadskern, bij aanhoudend vriezend weer wel voldoende gelegenheid tot schaatsenrijden, doch daarbij blijft de behoefte aan een 'club' en een uitstekend onderhouden baan. Generaties leden hebben elkaar als A.IJ.C.-ers opgevolgd en allen hebben toch vele prettige herinneringen bewaard aan onze thans honderdjarige A.IJ.C.

Om die herinneringen en de voornaamste feiten vast te leggen besloot het huidige A.IJ.C.-bestuur ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan een boekje uit te geven evenals dat bij het vijftigjarig bestaan geschied was, maar nu in een veel bescheidener vorm. Het bestuur stelde volop gegevens ter beschikking van mijn confrater M. J. Adriani Engels en schrijver dezes, die ons gaarne belast zagen met de nadere rangschikking en samenvoeging van dit materiaal in de dus veel

beknoper vorm dan de Balbian Verster's voortreffelijke eerste halve eeuw.

De tijden zijn ook grondig veranderd. De feiten, die toen interessant waren, zullen thans niet allen meer de aandacht trekken. We leven sneller en feller; de aandacht op sportgebied en op de jeugdvorming is zozeer verspreid dat grotere beknoptheid meer in de geest van de huidige en toekomstige lezer is.

Onze arbeid is hierbij wel zeer verlicht door de medewerking van de heer H. J. van Laer, de man, die in de A.IJ.C. als het ware in de voetsporen van zijn vader, de heer G. W. A. van Laer, treedt en diens speciale aanleg en liefde voor het in statistieken verwerkte materiaal, dat betrekking heeft op de voor de A.IJ.C. verrichte arbeid door opvolgende bestuurscolleges, geërfd heeft. Zo leeft de naam Van Laer voort in de A.IJ.C.

Hetzelfde geldt voor de Koninklijke Nederlandse Schaatsenrijders Bond, waarvoor de heer G. W. A. van Laer zeventien jaren zo succesrijk gewerkt heeft, waarna hij zijn arbeid voor de schaatssport voltooid heeft als president van de I.E.V., de Internationale Eislauf Vereiniging.

De eerste halve eeuw

Het gedenkboek, dat bij het vijftigjarig bestaan is verschenen, zal in deze uitgave een vervolg vinden, zij het dan ook veel beknopter. Niettemin willen we uit die eerste halve eeuw nog enkele hoofdpunten memoreren en dan geldt dat in het bijzonder de oprichting der A.IJ.C. door een groepje leden van de vier jaar oudere Roeien Zeilvereniging De Hoop, met welke club ook nu nog banden van vriendschap bestaan zoals met verschillende andere Amsterdamse sportclubs, die in de vorige eeuw ontstaan zijn.

In 1887 gaf het weekblad 'de Amsterdammer' deze combinatie van tekeningen, gemaakt op de baan van de A.I.J.C. Bovenaan v.l.n.r. de Noor Harald Hagen, de Canadees Callie Curtis, de Nederlander Arie v. d. Berg en de doofstomme Noor Carl Werner met zijn medailles.

Het zijn dus leden van De Hoop geweest, die het initiatief namen tot de oprichting van de A.I.J.C. die officieel werd gesticht in Diligentia in de Kalverstraat op 21 december 1864. Het eerste bestuur bestond toen uit:

R. Adriani Jr. president, J. Louis Kuinders secretaris, P. A. Bundten penningmeester, Aug. Hendrichs, F. C. Jaski, IJ. Feenstra, N. Wafelbakker en N. van der Werff commissarissen.

De eigenlijke animator tot de oprichting was de heer Hendrichs. Hem moeten we dus bij dit twintigste lustrum nog even dankbaar gedenken, want dit initiatief heeft toch in de voorbije eeuw tot veel levensvreugde, tot harmonieus teamwork en tot bevordering van de lichamelijke ontwikkeling van vele duizenden jonge Amsterdammers geleid.

Waar de A.I.J.C. gevestigd was

Vooral in de aanvang van haar bestaan heeft de A.I.J.C. een zwervend leven geleid om later toch zeer honkvast te worden. Na de oprichting in 1864, toen de wedstrijden (daarover straks) georganiseerd werden op een afgezet gedeelte van de

Amstel, belandde de A.I.J.C. op een geïmproviseerde clubbaan aan de overkant van het IJ naast het Tolhuis. Daarna werd de club verplaatst naar de Buitensingelgracht tussen Raambarrière en de Zaagbarrière, vervolgens naar de Singelgracht achter de Oranje Nassaukazerne en toen naar het hart van de stad op de Herengracht tussen het Thorbeckeplein en het Koningsplein.

De afscheiding bleek bij de grote belangstelling langs de kanten toch te moeilijk en in 1880 verhuisde de A.I.J.C. naar het Vondelpark. Ook dat was een teleurstelling, zodat de club het in 1881 probeerde op een terrein achter de P. C. Hoofstraat. Het Willemspark onder Nieuwer Amstel was daarna ook geen blijvertje en prompt keerden men terug naar een terrein achter de P. C. Hoofstraat, maar dan voorbij de Van Baerlestraat. Daar hield men het uit tot 1890 en toen volgde in 1891 de vestiging naar het terrein in rechte lijn achter het Rijksmuseum, ongeveer hetzelfde dat volgens een overeenkomst met de stad in 1895 opnieuw werd verkregen en waarvan het gebruik tien jaren later op een nieuwe grondslag voor geruime tijd werd verzekerd. Hiermee hield het zwerversleven op en kreeg de A.I.J.C. een vaste bestemming op het Museumplein.

Daar, in het in ontwikkeling zijnde Amsterdam-Zuid, verkreeg de A.I.J.C. een grote populariteit. De aanblik van het gezellige leven op de ijsbaan trok duizenden 'buitenleden', ook wel 'hekjes-gasten' genoemd, die het pittoreske geheel van het Museumplein in wintertijd een unieke aanblik verleende.

Wedstrijden

We mogen bij dit eeuwfeest toch niet nalaten het een en ander op te merken over het oorspronkelijke wedstrijdwezen. De eerste activiteiten op dit gebied betroffen de enige toen reeds speciaal in Friesland (en ook nu nog!) bestaande korte baanwedstrijden op een recht eind baan.

Hardrijderijen in de huidige vorm over langere afstanden kwamen eerst veel later in tel. Het was Noorse import en het leidde tot een overspoeling van Neerlands schaats-sport met uit Scandinavië geïmporteerde schaatsen. De A.I.J.C. is begonnen met wedstrijden van prof-specialisten, groten-

deels Friezen, die op hun kleine, houten schaatsen een mengsel van springend glijden demonstreerden, waarin zij een geduchte snelheid ontwikkelden. Het was om de leden wat afwisseling te bieden bij de overigens geanimeerde baantjes, die zij reden.

Op 14 februari 1870, toen de baan 'uitgelegd' was op de Buitensingelgracht, organiseerde de A.I.J.C. zulk een hardrijderij op schaatsen om geldprijzen. De eerste prijs was tweehonderd gulden gewonnen door H. J. Roelfstra uit Heerenveen, de tweede prijs (zeventig gulden) veroverde Vulsmā, Amsterdam. Het publiek leefde hartelijk mee, al was de appreciatie voor het 'kluuwen' als sportieve beweging niet groot.

Twee dagen na die eerste hardrijderij voor mannen organiseerde de A.I.J.C. nog een hardrijderij voor mannen en vrouwen. Er schreven 26 paren daags tevoren in, waartoe gelegenheid bestond bij Korendijk, een koffiehuis annex stalhouderij in het Leidse Boschje, waar nu het gebouw van de Amsterdamse tram staat. Het werd een groot succes en daarom organiseerde de van daden-

Uit het Amsterdamse gemeente-archief stamt deze foto van het IJclubterrein op een rustige winterdag tijdens de eerste wereldoorlog. Rechts - vóór het imposante Rijksmuseum - bevindt zich in het midden van de ronde baan het veilige domein der schoonrijd(st)ers en het kinderbaantje.

drang vervulde A.IJ.C., wéér twee dagen later, een gecostumeerde wedstrijd. De dooi was inmiddels ingevallen, doch de A.IJ.C. had van veel initiatief blijk gegeven, het ledental steeg.

In de winter van '70 en '71 werden diverse wedstrijden met groot succes gehouden. Ook nadat enkele winters voorbij gingen zonder schaatsenrijden kwam men weer tot het organiseren van profwedstrijden. Maar ook de amateursport deed zijn intrede en op 3 februari 1880 vond de eerste wedstrijd in schoonrijden plaats. Deelnemers konden zich daags tevoren opgeven bij Zeemanshoop.

Het wedstrijdwezen was in ons land nog niet geregeld, alles hing af van het initiatief der clubs. De bestuurderen uit de eerste kwart-eeuw hebben zich niet onbetuigd gelaten en er voor gezorgd, dat de club de stijgende lijn volgde. Zo telde men in 1889 ruim 2200 leden. De lonen aan personeel uitbetaald bedroegen zeventuizend gulden (wat zou dat *nu* voor een bedrag moeten zijn!) en op verschillende dagen waren 135 man in functie op de baan.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan werd een 'grote' wedstrijd gehouden. De tijd van de professionals, de 'klauwers', was voor de A.IJ.C. voorbij. De Schaatsenrijders Bond was gesticht en die reglementeerde op amateuristische basis het wedstrijdwezen.

De 'grote' wedstrijd, onderdeel van het zilveren festijn, werd een onderlinge wedstrijd van de leden der A.IJ.C. En lees nu eens, gij die niet meer zo piepjong zijt en enige memorie hebt voor sportcoryfeeën uit die tijd, wie daarbij o.a. van de partij waren!

We citeren hiervoor de authentieke gegevens, die een halve eeuw geleden te boek werden gesteld: Starter was de heer W. M. van Son tot Gellicum, als tijdopnemers fungeerden de heeren C. A. A. Dudok de Wit en H. W. Kehrler. Deelnemers waren, in volgorde van de loting, de heeren F. Zeegers, G. W. Jansen, D. Doyer, W. Gronert, H. G. van der Hoek, E. Brugman, J. C. Schröder, G. J. Nienhuys, J. Oldigs, L. M. N. Vrouwes, Th. P. Vethake, J. J. Ott Bultman, F. Schilling, Johan Vulsmá, A. C. Schröder, A. Vlug en H. F. Bultman. Laatstgenoemde kwam in de plaats van de heer J. Oldigs, de enige die niet meereed.

Het was de grote technicus van de A.IJ.C. die als starter fungeerde en Cees Dudok de Wit nam tezamen met een bekende Amsterdamse topfiguur, Kehrler, de tijden op. En dan namen als Zeegers, Doyer, J. C. Schröder ('Barbarossa', groot voetballer en cricketer, gevreesd als criticus, maar ook gelezen als geen tweede vóór hem!), de Oldigs en Vrouwes, vermaarde roeiers van 'De Amstel'.

Er werd op tijd en twee aan twee gereden. De vier rijders die de beste tijden maakten zouden opnieuw met elkaar kampen. De uitslag was de volgende:

Prijs, gouden medaille, de heer D. Doyer (1 min. 17 sec.); eerste premie; zilveren medaille, de heer A. Vlug, (1 min. 20¹/₅); tweede premie; bronzen medaille, de heer Th. P. Vethake (1 min. 21²/₅); derde premie, alsvoren, de heer J. J. Ott Bultman (tweemaal gevallen, 1 min. 58 sec.).

Bij de uitreiking der prijzen wijdde de voorzitter, Mr. Berlage, woorden van hulde aan de oprichters van de IJclub.

Die groote dag werd besloten met een avondfeest, dat geheel naar wens slaagde. De ingang van het terrein was met lampions versierd. De Prinsesse-kapel onder dirigent Haun speelde vroolijke wijzen, en af en toe werd er Bengaals vuur in verschillende kleuren ontstoken. Een leverancier had vetpotjes geleverd, die niet wilden branden. Men had de hele tribune met licht omlijnd willen zien, nu bleef ze in het duister. Dat was jammer, maar men amuseerde zich toch en dat was de hoofdzaak. Het was die avond stampvol.

De tweede kwart eeuw

We gaven hiervoor al enkele grepen uit 1889-1890 en waren daarmee reeds de tweede kwart-eeuw van de A.IJ.C. ingegaan. Ook daarin beleefde de club ups and downs, doch aan activiteit heeft het stellig niet ontbroken en telkens werden er in de winters wedstrijden en feesten georganiseerd, die veel volk trokken en uitstekend slaagden. Maar al te vaak ook bleef het bij goede voornemens en haalde de klerk van het weer een streep door de rekening. De grootste vijand van de A.IJ.C. was

Na de voedingstentoonstelling van 1887 bleef nog jarenlang een oud huisje op het ijsclubterrein staan. Het A.IJ.C.-bestuur liet zich daarvoor in 1893 fotograferen. Geheel links hoofdopzichter Berghuis en verder v.l.n.r. de bestuursleden mr. Gunning, L. van Son tot Gellicum, Marchand, Kehrer, mr. Alting Mees, W. M. van Son tot Gellicum, Croockewit en mr. Berlage.

het weer. 1900-1901 was echter voor de variatie eens een goede winter. In die winter voor het eerst de vlaggetjes op de trams aangebracht, wat tot op de huidige dag een prettig hulpmiddel is gebleven om de leden en de aspirant-leden er op te wijzen dat de baan geopend is.

Zorgen werden de A.IJ.C. rond de eeuwwisseling ook niet bespaard. Er werd na veel vergaderen een verhoging der contributie tot vijf gulden voor gewone leden ingevoerd, die tenslotte nog nauwelijks toereikend was, want om 'met zijn tijd mee te kunnen gaan' moesten er allerlei aanschaffingen gedaan worden. De grote amateurwedstrijden op de lange baan vereisten een omvangrijk baanoppervlak, doch ook voor het baanrijden werd een grote baan geprefereerd, waarbij de gunstige ligging in Amsterdam-zuid van veel betekenis was.

Merkwaardig was de veelzijdigheid van evenementen en manifestaties. Wedstrijden in versierde sleden, een ringrijderij, maskeradefeesten waren naast de hardrijderijen en wedstrijden in schoonrijden aan de orde van de dag. Ook jongenswedstrijden en zelfs hardrijwedstrijden voor meisjes vonden er ieder jaar (als er gereden kon worden!) plaats.

Op het Museumterrein genoot men van dat vrolijke gedoe en ook gedurende het rijden van de leden, als er geen wedstrijd sport geboden werd, was er veel belangstelling voor de sportieve vrolijkheid van de merendeels jeugdige rijders, die herhaaldelijk van school vrij kregen om van het ijsvermaak te kunnen profiteren.

Jaap Eden's glorie

Aan het einde der vorige eeuw beleefde de hardrij sport haar hoogtepunt dank zij enkele opeenvolgende strenge winters. Juist in die tijd verscheen op de nederlandse wedstrijden een jongeman, wiens naam nóg voortleeft in zeer brede kring: Jaap Eden. De jonge Haarlemmer was een natuurtalent, hij vestigde o.a. een merkwaardig nog steeds bestaand record door in één jaar wereldkampioen hardrijden op de schaats en op de fiets te worden.

Zijn debuut op de A.IJ.C. beleefde men, toen hij nog niet de hoogste top had bereikt. Dat was op 6 januari 1891, toen hij door de geduchte Amerikaan Donoghue en ook door zijn stadgenoot, de 24-jarige Klaas Pander, overtroffen werd. Maar een jaar later was Eden op zijn hoogtepunt. De Nederlandsche Schaatsenrijdersbond had op een in Scheveningen gehouden congres, waarop op aanstichting van onze landgenoot Willem Mulier overgegaan werd tot de oprichting van de Internationale Eislauf Vereniging (kortweg I.E.V. genaamd), besloten tot de instelling van een 'wereldkampioenschap'.

Namens de A.IJ.C. stelde de Amsterdamse afgevaardigde M.W. van Son tot Gellicum voor om het eerste tournooi om de wereldtitel te houden op de banen van de Amsterdamse IJclub. Het was een gedurfd initiatief, doch het bestuur der A.IJ.C. bereidde reeds lang tevoren alles in de

puntjes voor, voor zo ver zulks mogelijk was óók rekening houdende met de weersomstandigheden, die afwerking van het programma volgens de organisatorische opzet zouden kunnen belemmeren.

Deze historische wedstrijden werden een daverend succes, ze vormden de inleiding tot de ontwikkeling van de hardrijfsport in ons land, waarbij de historisch geworden figuur van Jaap Eden met zijn fameuse prestaties baanbrekend werk leverde.

Laat ons voor een weergave van dit historische gebeuren op onze baan citeren wat in de annalen verankerd is: 'Het was een tijd van opgewekt leven. Jaap Eden en Marten Kingma werden naar Hamar in Noorwegen in training gezonden. Klaas Pander ging mee om zijn veelbelovende leerling op te leiden. Op 11 januari 1893 werd op de plassen te Paterswolde de eerste 'internationale' gehouden. Eden versloeg op de baan van 500 m de Zweed Erichsen en de Duitser Von Salzen. Hij behaalde tevens het kampioenschap van Nederland op de 1500 m in de tijd van 2 min. 35 sec., een wereldrecord!

Dat alles was voorspel voor de groote wedstrijden te Amsterdam, waarvan hier een overzicht volgt.

Eerste dag, vrijdag 13 januari 1893. Het was hard aan het dooien gegaan en er lag een dik pak sneeuw. In de vroege ochtend waren 200 man aan het werk gezet en toen zij gereed waren met de opruiming, begon het mildelijk te regenen! Toch was er van uitstellen geen sprake.

A. Int. wedstrijd voor liefhebbers over 1500 m
Ingeschreven: Petersen en Halvorsen, Hamar; Bruzelius en Ericsson, Stockholm; Frederiksen,

De geüniformeerde controleurs in hun typische kledij in de 'goede oude tijd'.

Christiania; Von Salzen, Hamburg; Jhr. H. van Sminia, Oudkerk; Y. Rodenhuis Jr., Apeldoorn; P. H. R. Damsté, J. Schoenmaker en N.N., Leiden; M. C. Cartier van Dissel, Utrecht; D. J. de Koe, Hoogkarspel; J. J. Eden, Haarlem; Van Wely, Leeuwarden; W. Gronert, Amsterdam; G. H. van Asselt, Lochem; W. de Boer, Zaan- dam.

Uitslag: eerste prijs (gouden med.) Jaap Eden, 2 min. 48¹/₅ sec.; tweede prijs (zilveren medaille) Oscar Frederiksen, 2 min. 55 sec.; derde prijs (bronzen medaille) Rudolph Ericsson, 2 min. 59¹/₅ sec.; vierde prijs E. Halvorsen in de tijd van 3 min. 1 sec.

B. Internationale wedstrijd alsvoren over 5000 m (6 rondes). Deelnemers als boven, behalve Van Sminia, Rodenhuis, Van Wely, Van Asselt en N.N. Eerste prijs Jaap Eden, 9 min. 59 sec.; tweede prijs Petersen, 10 min. 31²/₅ sec.; derde prijs Ericsson, 10 min. 36⁴/₅ sec.; vierde prijs, Halvorsen, 10 min. 43 sec.

Tweede dag, zaterdag 14 januari. Het dooide maar voort en 's morgens sneeuwde het. 'Dank zij de energieke en flinke leiding van de baan-commissaris par excellence, de heer Van Son tot Gellicum' – zo schrijft Mulier – 'was het ijs goed berijdbaar. Er hadden weer 200 man aan gewerkt. Wind was er hoegenaamd niet.'

C. Internationale wedstrijd voor liefhebbers over 500 m. Deelnemers Ericsson, Frederiksen, Halvorsen, Petersen, Bruzelius, Von Salzen, Jaap Eden, Cartier van Dissel, Gronert, Van Sminia, Van Wely, Vervoort (Deventer) en De Boer. Eerste prijs, (gouden medaille) Jaap Eden, 51¹/₅ sec.; tweede prijs (zilveren medaille) Halvorsen, 52 sec.; derde prijs (bronzen medaille) Frederiksen, eveneens 52 sec., na loting met Halvorsen. Jaap Eden, die hiermede reeds drie van de vier wedstrijden gewonnen had, was dus wereldkampioen en drager van de 'meestersjerp' geworden. De 10.000 meter, waarop Jaap Eden na een val zou opgeven, deed niets meer ter zake. Bovendien werd hij houder van de prachtige zilveren beker ter waarde van zeshonderd gulden, die door de Amsterdamsche IJclub was uitgelooft voor de winnaar, indien minstens drie rijders van verschillende nationaliteit aan de wedstrijd hadden deelgenomen. Dit geval deed zich nu voor.

Weer heeft Mulier, niet voor niemandal voorzitter van de hele Schaatsenrijdersunie, de stemming bij de gedenkwaardige wedstrijd levendig beschreven. Aldus:

'Halvorsen en Eden gingen prachtig af en hingen over de gehele lengte aan elkaar. 25 meter voor het einde doet Eden een soort misslag. Halvorsen komt een tweetal meters vóór en wint. Bedrukte gezichten overal. Toch was ik niet bang voor de eindrit over dezelfde afstand. Alles tesaam genomen was Eden's rijden niet zo 'op leven en dood' geweest als dat van de Noor.

Voor de beslissing vroeg ik Jaap: 'wat ga je doen, met een eindspurtje, of . . .?'

'Ja' zei Jaap, 'moorden! dood jakkeren!'

'Och, och, wat is dat kleine ding kwaad', zei Klaas Pander, 'hij kan wel een huis an.'

Eindelijk komt de rit. 'Hou je mond daar!' Het schot valt. Daar gaat Jaap, het kan niet harder, het water en het ijs stuiven achter hem aan. Halvorsen kan hem niet houden en hij wint in $51\frac{1}{5}$ sec. met vijf tot zes meter voorsprong!

'Wat was-ie kwaad, och, och, wat was-ie kwaad!' zei zijn leermeester, die hem zijn grote ulster aandeed. Maar toen het aan de tribune bekend werd, steeg er een applaus op, dat, al sterker wordende, over de gehele baan gonsde. En de arbeiders buiten de omheining en zelfs de stijve klabakken en de jongens op de schutting, alles juichte onze Nederlandsche wereldkampioen toe. En al zullen ze tachtig jaar worden, al die mensen, die dien dag beleefd hebben, zullen het nooit vergeten. De 14e Januari 1893 zal met gouden letters in de annalen van de Nederlandse ijssport worden opgeschreven!

De banen van de A.I.J.C. waren in 1893-1894 open van 31 december tot 14 januari en toen opnieuw van 20 tot 23 februari. De volgende winter echter kon er op de A.I.J.C. gereden worden op 31 dagen en 12 avonden. Zo'n wintertje met ononderbroken rijden van 27 januari tot 20 februari beleeft men maar zelden.

Er is in datzelfde jaar een conflict met de gemeente geweest, dat ook tot de huidige generatie spreekt. De toch voortvarende wethouder Mr. M. W. F. Treub wenste de A.I.J.C. te beschouwen als exploitant van publieke gemakkelikheden en

eiste dus belasting op de entree's. Hij stuitte daarbij aanstonds op tegenstand en motiveerde zijn gedragslijn door er op te wijzen dat er op de club muziek werd gemaakt en men voor introductie een zeker bedrag liet betalen.

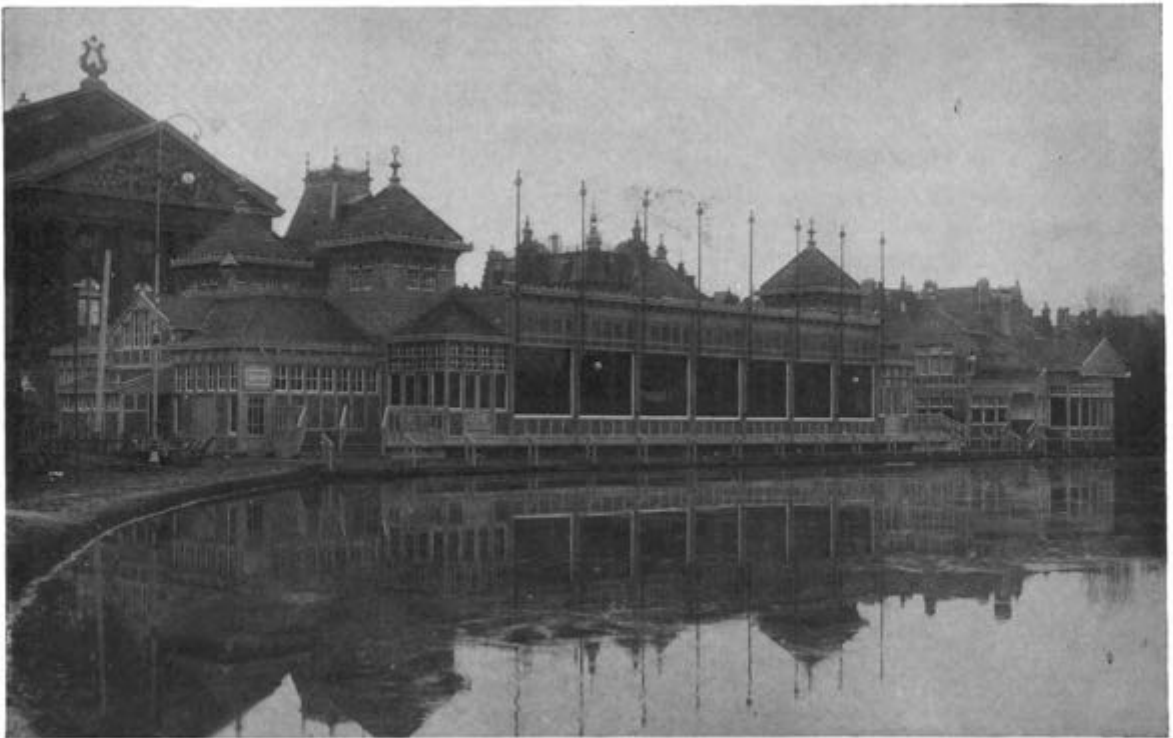
Het werd een conflict, dat in de pers uitvoerig werd behandeld. Er volgde een bekeuring wegens overtreding van de gemeentelijke verordening. Toen bleek dat het bestuur der A.I.J.C. sterke armen had. De rechtskundige fractie in het bestuur weerde zich terdege en . . . de A.I.J.C. heeft daarna niets meer van het verbaal gehoord!

Er waren nog andere conflicten en zakelijke aangelegenheden, die in die zomer werden afgedaan. Wie daarover in notulen en jaarverslagen bladert ervaart wel dat de bestuursarbeid van een ijsclub geen sinecure is. Men moet paraat blijven en ook voor de zakelijke opzet voorzieningen treffen. Bij dit al is een geregeld contact met de gemeentelijke instanties noodzakelijk. Het is daarom nuttig als men in zijn bestuur mannen heeft die met die overheid op vertrouwde voet verkeren en begrijpen dat men op zijn rechten kan staan en toch de waardering en sympathie van de overheid behouden kan. Het besef dat een IJclub een nuttige instelling is, die voor de sport en voor het vertier van de jeugd een te waardenen bijdrage levert, drong vroeger moeilijker door dan tegenwoordig. De A.I.J.C. heeft wat dat betreft pionierswerk in Amsterdam geleverd.

Het nieuwe clubgebouw in 1904 geopend

Heel veel voeten in de aarde heeft in de eerste jaren van de eeuw, waarin wij leven, de bouw van het nieuwe clubgebouw op het IJclubterrein gehad. Vergaderingen van bestuur en leden, overleg met de gemeente, strijd om de gelden, die gevoteerd moesten worden. De vraag 'wat doet de Gemeente?' was heel belangrijk. En terecht! De harde guldens van toen waren niet zo gemakkelijk voor een ijsclub te verkrijgen. Maar het bestuur overwon de oppositie en de vele moeilijkheden die zich voordeden en op het einde van 1904 was het gebouw, voor het Concertgebouw, gereed.

Juist op Oudejaarsavond ging het flink vriezen en

De 'Clubtent' op het oude terrein in afwachting van de vorst. Water is er genoeg. Links ziet men het Concertgebouw er bovenuit steken.

alles was in de puntjes voorbereid voor de officiële opening op 3 januari 1905. Bestuur en genodigden waren present, ook burgemeester mr. W. F. van Leeuwen met vele stadsbestuurders gaf acte de présence. Het geheel, de mooie banen en het grote clubgebouw maakten een geweldige indruk. Het was een voor die tijd groots ondernemen, waar Amsterdam vol van was en waar de leden der A.I.J.C. met recht trots op waren.

Op 27 oktober 1907 hield de Nederlandse Schaatsenrijders Bond zijn jaarvergadering in het gebouw der Amsterdamsche IJclub, wat tot een feestelijke ontvangst van de afgevaardigden uit het gehele land leidde. Men was vol bewondering en president mr. M. Mz. van Heloma van de K.N.S.B. noemde Amsterdam de bakermat van de Bond. Er werden later in die mooie winter nog kampioenschappen van Nederland gehouden, verschillende feesten, maskeraden, vuurwerk met een apotheose, een slotnummer met daarin culminerend de drie letters van de A.I.J.C. Van 14 tot 18 juni 1909 werd in het gebouw van de A.I.J.C. het congres van de Internationale

Eislauf Vereniging gehouden. Ook deze reunie werd een groot succes door de prachtige vergaderzaal van de A.I.J.C. en de sfeervolle entourage, die er met groen, bloemen en vlaggen van alle landen verkregen had. Maar ook door de wijze waarop de gasten uit geheel Europa ontvangen zijn, die goodwill kweekt.

In de jaren, direct voorafgaand aan de 50e verjaardag, beleefde men geen belangrijke gebeurtenissen. De voorbereiding op een aantrekkelijke viering van dit tiende lustrum werd met opgewektheid ter hand genomen, waarbij een sportieve viering gepaard zou gaan met een feestavond en een intiem feestje voor de leden. De algemene toestand van de club gaf zeker aanleiding tot een feestelijke herdenking. In de laatste winters waren nog avonden geweest, die door meer dan 3500 leden bezocht werden. De zakelijke situatie was gezond, kortom er was reden en mogelijkheid om het vijftigjarige bestaan glansrijk te vieren. Waarom dat alles niet door ging zal mijn confrater U vertellen.

J. Hoven

JAAR	VOORZITTER	VICE-VOORZITTER	1e SECRETARIS	2e SECRETARIS
1864/65	R. Adriani Jr.		J. Louis Kuinders	
1865/66	"		"	
1866/67	"		"	
1867/68	"		"	
1868/69	"		"	
1869/70	N. Wafelbakker		"	
1870/71	"		F. C. Schol	
1871/72	"		"	
1872/73	"		"	
1873/74	"		"	
1874/75	"		"	
1875/76	"		"	
1876/77	"		Th. A. van den Broek	
1877/78	"		"	
1878/79	"		"	
1879/80	"		"	
1880/81	"		"	
1881/82	J. G. Engels		L. S. Croockewit	
1882/83	Mr. H. P. Berlage		"	
1883/84	"		"	
1884/85	"		"	
1885/86	"		"	
1886/87	"		"	
1887/88	"		"	
1888/89	"		"	
1889/90	"		"	
1890/91	"		"	
1891/92	"		"	
1892/93	"	H. W. Kehrer	"	
1893/94	"	"	"	
1894/95	"	"	"	
1895/96	"	"	B. W. van Vloten	
1896/97	"	"	"	
1897/98	"	"	"	
1898/99	"	"	"	
1899/1900	"	"	"	
1900/01	"	"	"	
1901/02	"	"	"	
1902/03	"	F. J. Witteveen	"	G. J. H. van Veen
1903/04	"	"	"	"
1904/05	B. W. van Vloten	C. A. A. Dudok de Wit	G. J. H. van Veen	H. Raven
1905/06	"	"	"	"
1906/07	"	"	"	"
1907/08	"	"	"	G. W. A. van Laer JC
1908/09	"	"	"	"
1909/10	"	J. H. Scheltema	G. W. A. van Laer JCzn.	G. C. E. Crone
1910/11	"	"	"	"
1911/12	C. J. K. van Aalst	"	"	"
1912/13	"	"	"	"
1913/14	"	"	"	N. de Bordes
1914/15	"	J. ter Haar Jr.	"	P. C. André de

1915/16	"	"	"	W. M. van Haafte
1916/17	"	"	"	"
1917/18	"	"	"	"
1918/19	"	"	"	"
1919/20	"	"	"	"
1920/21	"	"	"	"
1921/22	"	"	W. M. van Haafte	H. J. Tjaarda
1922/23	J. ter Haar Jr.	_____	"	A. P. Kempen
1923/24	"	_____	"	"
1924/25	"	G. C. B. Dunlop	"	"
1925/26	"	"	"	"
1926/27	"	"	"	"
1927/28	"	"	"	"
1928/29	"	"	"	"
1929/30	"	"	"	"
1930/31	"	"	"	"
1931/32	"	"	"	"
1932/33	"	"	"	"
1933/34	"	"	"	"
1934/35	"	"	"	"
1935/36	"	"	"	J. E. Stroeve
1936/37	"	_____	"	"
1937/38	"	"	"	"
1938/39	"	"	"	"
1939/40	"	"	"	"
1940/41	"	"	"	"
1941/42	H. J. Tjaarda	"	"	Jhr. W. A. E. de Ran
1942/43	"	"	"	"
1943/44	"	"	"	"
1944/45	"	"	"	"
1945/46	"	"	"	"
1946/47	"	"	"	"
1947/48	"	"	"	"
1948/49	"	"	"	"
1949/50	"	"	"	"
1950/51	"	"	"	"
1951/52	"	"	"	Mr. W. Th. Doyer
1952/53	W. M. van Haafte	Mr. H. F. Blaisse	Mr. W. Th. Doyer	J. Stroeve JEzn.
1953/54	"	"	"	R. Key
1954/55	"	"	"	"
1955/56	"	"	"	"
1956/57	"	"	R. Key	G. van der Harst
1957/58	"	"	F. van der Veen	"
1958/59	"	"	"	"
1959/60	"	"	"	"
1960/61	"	"	"	"
1961/62	"	"	"	"
1962/63	"	"	"	"
1963/64	"	"	"	"

envolgende Bestuursleden van de Amsterdamsche IJclub van 186

1e PENNINGMEESTER	2e PENNINGMEESTER	COMMISSARIS		
P. A. Bundten		Aug. Hendrichs	F. C. Jaski	IJ. F.
"		"	"	
A. H. van Bosse		F. C. Hesterman	"	
"		"	"	
"		"	"	
"		"	"	
"		"	Jhr. C. A. Rutgers van Rozenburg	
"		Jhr. L. Rutgers van Rozenburg	"	
"		"	"	
IJ. Feenstra		"	"	S. B.
"		"	"	
"		"	"	
"		"	"	
"		"	"	
"		"	"	
Jac. van Hoorn Jr.		W. M. van Son tot Gellicum	J. Wurfbain	B.
"		"	"	J. Leembr
"		"	"	
"		"	"	
"		"	"	H. W.
"		"	"	
"		"	Jules Marchand	
Jules Marchand		"	W. van Olden	
"		"	Mr. J. L. Gunning	
"		"	"	Mr. J. W.
"		"	"	
"		"	"	
"		"	F. J. Witteveen	A. S. Fransse
"		"	"	Dr. N. I.
"		"	"	
"		"	"	
"		"	"	
Joh. C. Zimmerman	J. J. J. Louët Feisser	"	Jules Marchand	
"	"	"	Mr. L. L. F. André de la Porte	
"	"	"	"	
"	"	"	"	
J. J. J. Louët Feisser	D. N. J. Coen Rahder	"	J. H. Scheltema	A. de Stoppe
"	"	"	"	
"	"	"	"	
"	J. ter Haar Jr.	"	G. J. H. van Veen	
"	"	"	"	
"	"	"	"	
"	"	"	"	
"	"	"	"	
"	"	"	"	

de la Porte Jr.

la Gilse

Tjaarda

Stroeve

ve JEzn.

de Ranitz

Mr. H. F. Blaisse

H. J. van Laer GWazn.

”

”

”

W. de Vlugt † (overl. 1945)

G. J. H. van Veen † (overl. 1928)

J. J. J. Louët Feisser † (overl. 1945)

Mr. Arn. J. d'Ailly

A. J. Tjaarda

A. P. Kempen

Mr. G. van Hall

De tweede halve eeuw

De A. IJ. C. 1914-1964

De geschiedschrijver voor de tweede halve eeuw (1914-'64) van het honderdjarig bestaan verkeert in veel moeilijker positie dan degene, die tot taak heeft om de eerste vijftig jaar (1864-1914) te boekstaven. Dat is eigenlijk volkomen in tegenstelling met hetgeen de clubhistorici plegen te ondervinden als ze de geschiedenis van een bejaarde Nederlandse sportvereniging zwart op wit willen zetten van het eerste uur tot aan de jubileumdag. Zij toch moeten tot hun leedwezen doorgaans constateren dat er uit de beginperiode bitter weinig bewaard is gebleven, omdat geen der merendeels jeugdige oprichters ook maar een moment dacht aan de mogelijkheid, dat de vereniging het tot zilveren, gouden en diamanten jubilea zou brengen.

Een enkel notulenschrift of een primitief kasboek is een al heel erg op prijs gestelde reliquie uit de beginjaren. De rest moet komen 'bij overlevring', waarbij het geheugen na zo'n jaar of veertig, vijftig weleens lacunes vertoont en ook vaak de herinneringen van de ene oude gediende niet overeenstemmen met hetgeen een andere tijdgenoot zich over die periode herinnert. Uit later jaren vindt men doorgaans wel geordende jaarverslagen, tenzij – zoals bij clubs in Rotterdam, Arnhem en andere door het oorlogsgeweld bijzonder geteisterde steden – de tweede wereldoorlog ertoe leidde, dat het hele verenigingsarchief vernietigd raakte.

Hoe geheel anders is het bij de honderdjarige Amsterdamsche IJclub! Van de oprichting af waren er notulen, jaarverslagen en stukken, die het in 1914 aan de 'Nieuws van de Dag'-redakteur J. F. L. de Balbian Verster – volkomen terecht in het gedenkboek bij het vijftigjarig bestaan aangeduid als 'journalist met historische zin' – mogelijk maakten om met noeste ijver in

clubarchief en Amsterdam's gemeentearchief de bouwstenen te vinden voor een uitermate solide opgetrokken werk, dat, veel te bescheiden, 'gedenkschrift' werd genoemd.

Het enorme verschil met de eerste jaren van de A.IJ.C. en die van bijna alle andere thans nog bestaande sportverenigingen uit de vorige eeuw was ongetwijfeld dat de Amsterdamsche IJclub niet begon als een 'jongensclubje', maar als een door vooraanstaande hoofdstedelijke zakenmensen van minstens middelbare leeftijd gevormde vereniging. De oprichters van de A.IJ.C. waren gewoon om alles zwart op wit te zetten, dus ook de 'concept-wet voor eene IJsvereeniging te Amsterdam' zoals die reeds in het eerste 'genootschapsjaar' werd vastgesteld.

De vele omzwervingen van de A.IJ.C. – van de Amstel via het Tolhuis over het IJ, Buitensingelgracht, Singelgracht, Herengracht, Vondelpark, P.C. Hooftstraatterrein en Willemspark naar het terrein achter het Rijksmuseum in 1891 – staan onwrikbaar vast genoteerd in de historie van Amsterdam en A.IJ.C., vaak met huurcontracten als stukken van overtuiging. Voor gravers in de historie van andere oude clubs iets om jaloers op te worden!

De A.IJ.C. beschikt zelfs over een enige ponden zwaar boekwerk, gebonden in een uitermate solide band, waarop in gouden letters prijkt: 'Amsterdamsche IJclub, opgericht 21 December 1864'. Met ver vooruitziende blik liet men daarin – natuurlijk bij drukkerij Ellerman Harms, Warmoestraat, nog 'n halve eeuw ouder dan de A.IJ.C. – honderd dubbele pagina's maken met daarop apart gedrukte hoofden: 'bestuurderen', 'aantal leden', 'financiële bemerkingen' aantekeningen enz. Verder treft men er uitgebreide schema's en statistieken van waarboven men met

verbluffend optimisme heeft laten drukken: 'Grafische voorstellingen van de A.I.J.C. gedurende de eerste 100 jaren van haar bestaan: 1864-1964'.

Elk jaar is daarin consciëntieus bijgehouden en bij dit eeuwfeest is het boek precies vol. Voor het 101ste en de volgende jaren zal men zich een nieuw eeuwboek moeten aanschaffen!

Aan de zorgzaam bijgehouden clubhistorie is ook een 'maar' verbonden. Na de voor het nageslacht zo interessante zwerfperiode (1864-'91) raakte de A.I.J.C. 'gesettled' op het, aanvankelijk in overleg met de Amsterdamse Sportclub, verworven terrein achter het Rijksmuseum. Dat kreeg al betrekkelijk spoedig de naam van het IJclubterrein en al is er tegenwoordig ook, recht erdoorheen, een moderne boulevard aangelegd van Concertgebouw naar Rijksmuseum, vele oudere Amsterdammers spreken nog over het 'IJclubterrein' inplaats van over het 'Museumplein'. Zo immers luidt officieel de naam sinds de tijd, waarin de vroeger 's zomers groene en 's winters onder water staande grasvlakte door de verhuizing van de A.I.J.C. naar de zuidwestelijke stadsgrens veranderde in een grasloze bodem, die doorsneden werd door een soort sprint-racebaan voor het snelverkeer.

Na de strenge winter van 1890-'91 werd op het IJclubterrein, waar in 1904 het befaamde clubgebouw zou verrijzen, het leven van de A.I.J.C. veel en veel minder 'avontuurlijk'. Zeer zeker gold dit voor de in 1914 begonnen tweede halve eeuw, waarin de jaren elkaar kalm opvolgden zonder veel schokkende gebeurtenissen op ijsgebied. Feitelijk zou men die periode 1914-'18 kunnen verdelen in twee soorten jaren: met ijs en zonder ijs, althans zonder voldoende vorstdagen om het ijsclubterrein open te stellen voor de leden. Men mag daarbij bedenken, dat in de eerste halve eeuw van het A.I.J.C. bestaan het aantal ijsloze winters bovendien veel geringer was dan in de tweede vijftig jaren!

Alleen de verhuizing naar de Amstelveenseweg in 1937 mocht als een feit van grote betekenis in het verenigingsleven gelden, men zou zelfs kunnen spreken over een steen, die toen in het jarenlang zo stille water geworpen werd en wijde cirkels veroorzaakte in de rustige sfeer.

Op die gelijkmatigheid, waarin gedurende de tweede halve eeuw het ene verenigingsjaar overging in het volgende, doelden we toen we schreven over de veel moeilijker positie, waarin de geschiedschrijver over de periode 1914-'64 verkeert. Hij heeft minder wereldschokkende feiten te vermelden dan de historici over het tijdperk 1864-1914! De A.I.J.C. werd rustig en bekwaam geleid door een reeks bestuursleden, die in het algemeen een lange zittingsperiode in de clubleiding hadden. Ze deden hun plicht - en vaak méér dan dat - voor de leden, van wie tallozen zich het bestaan van de A.I.J.C. eigenlijk pas herinnerden als het kwik enige graden onder het vriespunt zakte. En dat was heus niet iedere winter!

De Belgische vluchtelingen

Na deze inleiding willen we de vijftig jaren uit de periode 1914-'64 stuk voor stuk behandelen, het ene langer, het andere korter, al naar de belangrijkheid. Het toeval wilde dat juist bij de aanvang van het allereerste verenigingsjaar, reglementair durend van 1 september tot en met 31 augustus, heel Europa in rep en roer was, omdat vier weken tevoren de Duitse inval in België de eerste wereldoorlog had veroorzaakt. Daarin zou ons land weliswaar neutraal blijven, doch vooral in de beginperiode was het helemaal niet zeker of die neutraliteit beter geëerbiedigd zou worden dan aan de Belgen overkomen was.

Het nieuwe *verenigingsjaar 1914-'15* was nog maar vier dagen oud of het A.I.J.C.-bestuur kwam bijeen ter bespreking van een voorstel, dat beoogde de plannen voor de feestelijke viering van het gouden jubileum te laten vervallen wegens de tijdsomstandigheden. Dit werd als bestuursvoorstel aan de leden voorgelegd als enig agendapunt voor een buitengewone algemene vergadering op 24 september 1914 en daar met algemene stemmen aangenomen.

De leden behoefden, omdat het voor de jubileumviering gereserveerde geld in de clubkas bleef, dat jaar geen contributie te betalen, doch werden in de gelegenheid gesteld om het bedrag, dat ze daarvoor anders zouden besteden, op te zenden

Met mof, vilthoed en modern kostuum bewoog deze schoonrijdster zich vele tientallen jaren geleden elegant tussen het trio schoolmeisjes en de solide geklede dames met hun witte lidmaatschapskaarten van de A.I.J.C.

aan het Amsterdamse Steuncomité. Vijftig leden gaven gehoor aan dit denkbeeld van de heer H. van Kralingen Jr.

Nog voordat op 26 oktober 1914 de jaarlijkse algemene vergadering gehouden zou worden – zoals gewoonlijk in het clubgebouw – werd de A.I.J.C. van nabij betrokken bij de oorlogsgevolgen. Vele duizenden Belgische vluchtelingen kwamen over onze grenzen en toen de stroom daarvan ook naar Amsterdam vloeide, stelde op 8 oktober het A.I.J.C.-bestuur het clubgebouw belangeloos ter beschikking van de diverse comités, die het gebouw voor dat doel inrichtten met behulp van overal opgehaald beddegoed, kleding enz. Een maand lang woonden de vluchtelingen in het ijsclubgebouw en toen ze naar inmiddels ingerichte kampen, o.a. op de Veluwe, waren overgebracht, ontving de A.I.J.C. een dankbetuiging van Amsterdam's gemeentebe-stuur.

De jaarvergadering, noodgedwongen in het American Hotel gehouden, bracht een belangrijke statutenwijziging: leden, die zich na 1 december aanmeldden, zouden een entreegeld van vijf gulden moeten betalen (vóór die datum een rijks-daalder), waardoor men de groep der 'kat uit de boom-kijkers' bedoelde te verkleinen.

In dit jubileumjaar bestond het bestuur uit president C. J. K. van Aalst, vice-president J. ter Haar Jr., secretaris G. W. A. van Laer, tweede secretaris P. C. André de la Porte Jr., penning-meester J. J. J. Louët Feisser, tweede penning-

meester N. de Bordes en commissarissen W. M. van Son tot Gellicum, G. J. H. van Veen en A. de Stoppelaar Blijdensteyn. Hiervan was de heer André de la Porte gekozen in de vacature, ontstaan door het bedanken van de heer J. H. Scheltema. De traditie van de A.I.J.C. wil dat men niet van voorzitter en vice-voorzitter spreekt, maar van president en vice-president.

Juist in deze jubileumwinter was er geen ijs! Op de dag, waarop vijftig jaar geleden de A.I.J.C. was opgericht (21 december), ontving het bestuur diverse gelukwensen, o.a. van oprichter Aug. Hendrichs. De Ned. Schaatsenrijders Bond en de IJsvereniging Groningen deden deze felicitaties elk vergezeld gaan van een krans. Slechts de vlaggen op het clubgebouw naast de troosteloze watervlakte herinnerden die dag de buitenwereld aan het jubileum.

Alleen de uitgifte van het jubileumboek kon doorgaan, al kwam dat pas in april 1915 gereed. Het dient gezegd, dat de samensteller de Balbian Verster niet eerder dan midden november had kunnen beginnen met zijn omvangrijke taak. Alom werd er zeer gunstig over geoordeeld. Voor het nageslacht was dit boek een tastbare herinnering aan het ijsloze jubileumjaar van de A.I.J.C. We mogen er hier wel even de aandacht op vestigen, dat men in Amsterdam nooit spreekt over A.I.J.C., maar altijd van de A.I.J.C. Dat lidwoord behoort erbij in tegenstelling tot het gebruik bij andere sportverenigingen. Niemand zal b.v. zeggen, dat 'de D.W.S.' voetbalkampioen van Nederland is geworden evenmin als men zal vertellen lid van A.I.J.C. te zijn. Gewoon een kwestie van spraakgebruik sinds een eeuw!

Ook in de winter van 1915-'16 moest men het zonder berijdbaar ijs stellen, al zag het er van 26 tot 29 november hoopvol uit met een zelfs tot tien graden Celsius onder het vriespunt dalende thermometer. De heer W. M. van Haaften, de huidige voorzitter, completeerde het bestuur in de vakature A. de Stoppelaar. De populaire hoofdcontroleur Van Staden werd gehuldigd in verband met zijn 25 jaar dienst bij de A.I.J.C. De enige sport, die op het ijsclubterrein beoefend werd, was tennis; twintig clubs hadden er 's zomers hun banen op het gras.

Maskerade- en Vlaams feest

Gelukkig ging het beter in het *verenigingsjaar 1916-'17*, al zag het er lang naar uit dat het weer een kwakkelwintertje zou worden. Na wekenlang 'vriezen en dooien' sinds Kerstmis kon de baan eindelijk op 23 januari voor de leden worden geopend.

Het bestuur, waarin de heer J. van Gilse de plaats van de heer N. de Bordes had overgenomen, organiseerde voor de zoons der leden een kortebaanwedstrijd (winnaars F. Lief tinck en K. Schutte), waarbij geconstateerd mocht worden dat de jongens het ondanks enige ijsloze winters toch goed deden, al viel het aantal inschrijvingen wat tegen.

Een maskeradefeest, door bijna tienduizend bezoekers gevolgd, bleef, niettegenstaande de feestelijke verlichting, de vrolijke muziek, de diverse attracties en het bezoek van 'professor Kokadorus', beneden het succes van negen jaar tevoren. Na een onderlinge wedstrijd, die door P. S. J. de Vries gewonnen werd en J. Meurer als jeugdige uitblinker had, kwam er een wedstrijd voor dochters van leden. De animo bij het zwakke geslacht bleek groter dan een week tevoren bij de jongens! De meisjes C. W. Blijdenstein en O. van Lankeren Matthes wonnen de hoofdprijzen.

Wedstrijden in schoonrijden en in ringsteken volgden, maar het ijsfeest voor de kortebaanparen van het 'Selskip Fryslân' in Fries kostuum

Bij zijn 25-jarig ambtsjubileum werd portier P. J. van Staden op 29 november 1925 door het A.I.J.C.-bestuur gehuldigd. Achter de bestuurstafel ziet men v.l.n.r. de heren André de la Porte, Louët Feisser, Van Aalst (staande), Van Laer, Van Son tot Gellicum, Van Veen, De Bordes (staande) en Van Haaften.

was toch wel het grootste succes van die winter, al mocht ook de openluchtbioscoopvoorstelling met ijsfilms niet vergeten worden. Omdat Amsterdam licht diende te besparen wegens kolen-nood, moest het avondrijden beperkt worden totdat op 10 februari de dooi merkbaar werd en enkele dagen later het definitieve einde van de ijsperiode kwam.

In de zomer van 1917 werd op het ijsclubterrein een driedaags 'Vlaams feest' ten bate van de noodlijdende Belgische kinderen georganiseerd op 16, 17 en 18 juli. Aan die 'Grande Foire Belge' werkten befaamde artisten belangeloos mee zoals Julia Cuypers, Beppie de Vries, Caroline van Dommelen, Antoinette van Dijk, Stella Fontaine, Lola Carnero, Margie Morris, Louis Davids, Pisuisse, Nap de la Mar, Marcel Barger, het echtpaar Lobo-Braakensiek e.a. De muziekkorpsen van de Amsterdamse politie, van de Belgische geïnterneerden en van een Nederlands infanterieregiment concerteerden.

Secretaris G. W. A. van Laer maakte in zijn jaarverslag voorts nog melding van een vordering van het terrein door de militaire macht, die er van 3 tot 15 juli 1917 tenten opsloeg.

Nog steeds oorlog in Europa en mobilisatie in Nederland, waar men zich met bonkaarten, eenheidsworst enz. de nodige beperkingen moest opleggen in het *verenigingsjaar 1917-'18*. Precies een week kon er worden gereden, maar die periode (27 december-3 januari) lag gelukkig heel gunstig in de kerstvakantie, al was er dan ook net geen ijs op de kerstdagen zelf. Het aloude gezegde 'als de A.I.J.C. een wedstrijd uitschrijft, gaat het dooien' werd weer eens bewaarheid. Een rustig verenigingsjaar!

Ook in de *volgende winter (1918-'19)* was er maar één week ijs, nu echter veel later in het seizoen, namelijk van 2 tot 10 februari, juist te kort voor wedstrijden. Het bleef bij baantjesrijden door de leden.

Voor de eerste maal in het bestaan van de A.I.J.C. vond er een staking van het personeel plaats wegens een loonconflict, waarbij de stakings-leider toevalligerwijze juist degene was, die kort tevoren door het bestuur was gehuldigd na 25

De beroemde acteur Louis Bouwmeester (met lichte hoed en bontkraag op zijn jekker) reikt in 1917 de prijzen uit bij het ijsfeest voor kortebaantjesrijden van het 'Selskip Fryslân' in Fries kostuum.

jaar trouwe dienst. Bestuurs- en commissieleden fungeerden op de stakingszondag als baanvegers en controleurs.

Het al sinds enige jaren ongewijzigd gebleven bestuur huldigde zijn nestor, de heer Van Son tot Gellicum, die 38 jaar onafgebroken deel uitmaakte van het bestuur, ter gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag. Aangezien de wereldoorlog op 11 november 1918 geëindigd was, kon de nationale oranjebond 'Wat ook val', trouw staat pal' de koninginnedag feestelijk herdenken op het A.I.J.C. terrein, zij het dan ook dat deze nationale feestdag op 1 september gevierd moest worden, omdat 31 augustus in 1919 op zondag viel.

Na rijp beraad bracht de consciëntieuze secretaris van Laer deze gebeurtenis toch onder in het jaarverslag van het op 31 augustus eindigende verenigingsjaar om te voorkomen, dat hij in het volgende jaarverslag twee koninginnedagfeesten tegelijk zou moeten opnemen! De Amsterdamse

De tennisbanen op het IJclubterrein achter het Rijksmuseum (op de achtergrond) gedurende de zomermaanden van 1917 toen de spelers lange broeken met sportriemen droegen en de speelsters rokken tot op de enkels hadden. De kleedtentjes waren werkelijk tentjes! Rechts ziet men nog juist een stukje van de houten muziekkoepeel.

Postharmonie vierde zijn koperen jubileum met een groot nationaal muziekconcoers in de zomer. Of de huurders der tennisbanen dat op prijs stelden, werd niet vermeld.

Van Laer zag ver vooruit

'Moe van hoofd en met trage pen zet ik me wederom neer voor het jaarverslag' zo opende secretaris van Laer zijn schriftuur over het wederom ijsloze *verenigingsjaar 1919-'20* om daarna te vervolgen: 'Ware het niet dat de geschiedschrijver bij het honderdjarig bestaan en bij de uitgifte van een dan verschijnend gedenkboek zijn gegevens moet putten uit jaarverslagen en aantekeningen van de secretaris, dan zou ik verzocht hebben om onze statuten te wijzigen en de alinea over het uit te brengen jaarverslag te schrappen'. We brengen aan deze ver vooruitziende schaatsleider gaarne een posthume hulde voor het feit, dat hij toch zijn plicht deed!

De A.I.J.C. had de pech dat er in die winter enige

malen lichte tot matige vorst kwam, die schaatsenrijden op slootjes en, zij het dan ook niet zonder gevaar, in het Vondelpark mogelijk maakte, maar niet op het A.I.J.C.-terrein. Daar toch moest de ijsvloer in verband met het te verwachten drukke bezoek een dikte van ettelijke centimeters hebben en dat minimum werd niet bereikt. Bovendien mocht wegens het nog steeds voortdurende kolengebrek de waterleiding voor het onder water zetten van de baan alleen 's nachts worden gebruikt, omdat er overdag geen voldoende druk was. Er waren ontevreden leden, maar met 2695 namen op de ledenlijst en een banksaldo van f 63.000 plus kasgeld mocht de A.I.J.C. toch niet klagen.

Een buitengewone algemene ledenvergadering op 27 juni 1921 ging akkoord met het bestuursvoorstel tot statutenwijziging, waardoor voortaan de dameskaarten niet meer gratis aan de leden verstrekt zouden worden, doch uitsluitend tegen betaling.

In het *verenigingsjaar 1920-'21* kon de baan ein-

delijk weer eens voor schaatsenrijdende leden worden opengesteld: één dag. Het was 3 februari 1921, waarop de vlaggetjes op de Amsterdamse trams geplaatst konden worden. De volgende dag waren ze weer weg . . . In ieder geval: er was weer een begin geweest!

Het bestuur maakte aan de A.I.J.C.-leden bekend dat er sinds Kerstmis 1920 onderhandelingen gaande waren met het Amsterdamse gemeentebestuur over een nieuw ijsclubterrein in het verre, nog vrijwel onbebouwde, deel van Amsterdam. De gemeente stelde een door architect Berlage aangeduide plek grond voor, die door het clubbestuur te klein en daarom ongeschikt werd geacht. Het was het voorste deel van het huidige Olympiaplein tussen van Heutszmonument en sintelbaan.

De A.I.J.C. zelf kwam op het idee van een terrein tussen Schinkel en de Amstelveenseweg tegenover het stadion. Dit was uiteraard tegenover het oude stadion, dat in 1914 geopend was en in 1929 afgebroken zou worden, toen het Olympisch stadion het jaar tevoren in gebruik genomen was. Omdat er in de verenigingskring vele stemmen opgingen dat dit nieuwe terrein zo ver buiten de stad lag, wees het bestuur erop dat men een oppervlakte van zeker negen bunder (hectaren zegt men thans) nodig had om internationale hardrijwedstrijden te houden, zoals die sedert 1896 niet meer in Amsterdam georganiseerd waren en om tevens banen voor schoon- en kunstrijden te reserveren. De nieuwe baan zou toch in ieder geval nodig zijn in 1924, omdat dan de huur van het terrein tussen Concertgebouw en Rijksmuseum afliep. Het zou overigens best een paar jaar later kunnen worden, dat begreep het bestuur van de A.I.J.C. wel.

Merkwaardig was het dat in dit begin der twintiger jaren enige bouwplannen de gemeenteraad bereikten: eerst zou men het stadhuis op het IJclubterrein bouwen, (een idee van de heer Hendrikx), daarna het operagebouw, en tenslotte het rechtsgebouw. We leven nu veertig jaar later: stadhuis en opera zijn er nog steeds niet, noch op het Museumplein noch elders in de stad.

Het rustig samenwerkende clubbestuur, dat ja-

renlang vrijwel ongewijzigd was gebleven, raakte in de vergadering van 31 oktober 1921 een van zijn meest vooraanstaande leden kwijt: secretaris G. W. A. van Laer achtte zijn tijd gekomen om zijn functie ter beschikking te stellen. Sedert 1909 was hij secretaris geweest na tevoren twee jaar als tweede secretaris te hebben gefungeerd. Zijn opvolger, de heer W. M. van Haaften (tot dusverre tweede secretaris en in die functie vervangen door de heer H. J. Tjaarda) kreeg al direct een drukke winter: niet minder dan twintig dagen en zeven avonden was de baan geopend in het *seizoen 1921-'22*. Al kon men, zoals hij in 't jaarverslag terecht schreef, nog niet spreken van 'een ouderwetse winter, waarin het ijs maanden achtereen stand houdt zoals de ouden van dagen ons verhalen', toch stelde de vorstperiode eindelijk de ijsliefhebbers eens niet teleur. Het aantal leden steeg van 2545 tot 3528! De animo was zelfs dusdanig dat de baan veel te klein bleek en er enige ongevallen geschieden door aanrijdingen op de ijsvlakte. Er werd dus meer en meer over verhuizen gepraat, al keek men wat boos naar het gemeentebestuur, dat de belasting op publieke gemakkelikheden ook van toepassing verklaarde op de Amsterdamsche IJclub. Het bestuur protesteerde daartegen met als stelling, dat het schaatsenrijden wel eens onder ijsvermaak wordt gerangschikt, doch niet in de zin zoals de betreffende gemeenteverordening het bedoelde. Met succes, want de club kreeg het reeds betaalde belastinggeld gerestitueerd.

Doordat de twintig dagen met berijdbaar ijs zich uitstrekten over een lange periode van vriezen en dooien (eind november tot begin februari) kon er geen wedstrijd en slechts één gekostumeerd ijsfeest worden georganiseerd: het voortreffelijk geslaagde maskeradefeest. Iets nieuws was het gratis ochtendbezoek voor de leerlingen der blindenschool, voor wie een deel van het terrein gereserveerd werd. Het congres van de Int. Eislauf Vereinigung vond van 20 t.e.m. 22 oktober 1921 in het clubgebouw van de A.I.J.C. plaats.

Verenigingsjaar 1922-'23: zachte winter, geen ijs. Dr. C. J. K. van Aalst droeg wegens drukke bezigheden de voorzittershamer over aan vice-president wethouder Jan ter Haar Jr. de heer A. P.

Er is nog een beperkt aantal exemplaren van het in 1914 verschenen Gedenkschrift over de eerste vijftig levensjaren van de A.I.J.C. aanwezig in 't clubarchief. Belangstellenden kunnen gratis een exemplaar verkrijgen, voor zover de voorraad strekt tenminste. Op die manier heeft men de 'eeuw der A.I.J.C.' compleet.

PRYS VAN HET WERELDGHAMPIONAAT

13.14 JANUARI
1893.

VAN DE
AMSTERDAMSCHER
YSCUB.

De wereldkampioensbeker, die op 14 januari 1893 op de A.I.J.C.-banen aan Jaap Eden werd uitgereikt.

Tekening rechts:

Het menu van de feestmaaltijd ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan der A.I.J.C. op 20 december 1924 in Hotel de l'Europe werd in beeld gebracht door Bernard van Vlijmen. De moeite waard om het na veertig jaar nog eens af te beelden! Bovenaan ziet men v.l.n.r. de bestuursleden Van Haasten, Ter Haar, Van Veen, Tjaarda, Louët Feisser, Dunlop, Kempfen en André de la Porte.

VERSCHILLENDE VOORGERECHTEN

SOEP VAN OLGA.

BARTHEZ PLAN 1901

MADE LAMMETJES RUGGETJES 1924.

GEBRADEN PATRIJSJES. 1924.

BEAU JOLAIS 1916

ZIE BOVEN 1917

MADEIRA 1893

KAAS IN VERSCHILLENDE ASSORTIMENTEN

FRUCHTEN

LIKEUREN

KOFFIE ENZ

WEG VAN NOG NIET!! MAAR HUIS!!

Smulymen 1924

Kempen completeerde het bestuur; de Kon. Ned. Schaatsenrijdersbond vergaderde in het clubgebouw; de onderhandelingen met het gemeentebestuur over een nieuw terrein vorderden langzaam en verder . . . verder gebeurde er dat seizoen eigenlijk niets, dat thans, meer dan veertig jaar later, nog het vermelden waard is.

Beter ging het in het *seizoen 1923-'24*: ijs gedurende tien dagen te beginnen met Oudejaarsdag. De vakantie vierende jeugd kreeg een hardrijderij, waarbij de prijswinnaars en prijswinsters behoorden tot families, bij wie de schaatsensport blijkbaar in het bloed zit: Ellie Taconis, Olga van Bakel, W. Eweg en B. Blaisse. Verdere wedstrijden waren er niet.

Een ernstig verlies trof de club door het overlijden van zijn erelid W. M. van Son tot Gellicum, die 42 jaar deel had uitgemaakt van het bestuur.

'Leg de hamer niet neer!'

Het *verenigingsjaar*, waarin de A.IJ.C. zijn zestigjarig bestaan herdacht (1924-'25), moest het zonder ijs stellen, indien we althans de twee centimeter, die eenmaal werd bereikt, mogen verwaarlozen. Het bestuur met de heer G. C. B. Dunlop als nieuwe vice-president recipieerde in het clubgebouw op zaterdag 20 december 1924. K.N.S.B., Ijsbond Hollands Noorderkwartier, De Hoop e.a. kwamen met geschenken, terwijl uit alle delen van ons land bloemen werden gezonden.

Aan het feestdiner in Hotel de l'Europe herinnerde burgemeester W. de Vlucht, inmiddels tot erelid benoemd, eraan hoe de wethouder van Publieke Werken, de heer J. ter Haar Jr., voorzitter van de A.IJ.C. was en dus een bij uitstek geschikt persoon om het ijzer te smeden als het heet zou zijn om het nieuwe uitgestrekte terrein aan de Schinkel, dat grensde aan het volgens inmiddels goedgekeurde plannen te bouwen Olympisch stadion, als nieuw domein voor de club te krijgen. Met de luid toegejuichte woorden 'leg de hamer niet neer voordat U dit bereikt hebt, mijnheer de president' eindigde de burgemeester zijn tafelrede.

Hoe weinig ijs er ook in het *seizoen 1925-'26* was, de jeugd bofte toch nog, want daags na St. Nicolaas konden de kinderen der leden – maar alleen zij! – rijden en eventuele Sinterklaascadeaus op schaatsgebied direct proberen. Maar het totaal van vier dagen en één avond ijsvermaak was toch beslist niet iets om over te juichen! Meer en meer bleek, dat het kleine oppervlak van de baan en het grote aantal leden een zó dikke ijslaag noodzakelijk maakte dat men op vele punten van Amsterdam eerder kon rijden dan op de oude gezellige baan van de A.IJ.C. Gelukkig troostte men zich met de gedachte dat de verhuizingsplannen regelmatig opschoten.

Ten aanzien van de publieke gemakkelijksbelasting kwam de Raad van Beroep tot een uitspraak, die aan een Salomonsoordeel over het geschil tussen A.IJ.C. en gemeente deed denken: geen belasting voor baantjesrijden, ook niet als daarbij muziek ten gehore zou worden gebracht, alleen belasting bij wedstrijden en feesten!

Mèt Multatuli mogen we schrijven dat ons verhaal eentonig wordt: geen ijs in *verenigingsjaar 1926-'27*, waarin erelid B. W. van Vloten overleed.

Alle ogen waren gericht op de toekomst: de nieuwe ijsbaan tussen Schinkel en spoorbaantje naar Aalsmeer, 7,3 hectare groot, dus omstreeks 20% beneden de oppervlakte, die men enkele jaren tevoren als wenselijk genoemd had. Omdat de gemeente voor dit terrein, dat door een brede toegangsweg zou worden verbonden met de Amstelveenseweg, grote onkosten zou maken, was het logisch, dat de huurprijs veel hoger gesteld zou moeten worden dan voor de ijsbaan tussen Rijksmuseum en Concertgebouw. Maar hoe hoog?

Het A.IJ.C.-bestuur wees er bij de onderhandelingen met de gemeente op dat men het terrein slechts de helft van het jaar nodig zou hebben en verklaarde zich, bij een redelijke verlaging van de eerst door de gemeente genoemde huurprijs, voorstander van verhuur door de gemeente aan andere sportverenigingen gedurende de zomermaanden. Op het oude terrein had men zelf jarenlang 21 grasbanen aan tennisclubs verhuurd ten bate van de A.IJ.C. kas, maar in 1926

was tennis op harde banen (tegels, gravel enz.) zó algemeen geworden dat, buiten de Ned. Vereniging van Huisvrouwen, nagenoeg geen enkele club meer aan tennis op grasbanen in Amsterdam deed.

In de wetenschap dat er in die zomer slechts drie van de 21 banen op het gunstig gelegen ijsclubterrein aan de Van Baerlestraat verhuurd waren voor een totaalbedrag van slechts 210 gulden per seizoen, was het bestuur nuchter zakelijk genoeg om vast te stellen dat er aan de ver weggelegene Schinkel helemaal geen tennisanimo zou zijn. Men vergeet niet dat er toen heel wat min-

Bernard van Vlijmen tekende in 1924 hoe, naar hij zich dacht, het feest ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan in Hotel de l'Europe zou eindigen op de gladde straten bij de Munt.

der particuliere auto's ('luxe auto's' werden die genoemd) en vlotte tramverbindingen met de buitenwijken waren!

Met een tot 12.000 gulden verlaagde huurprijs voor de wintermaanden ging het A.I.J.C. bestuur akkoord. Het meende daarmee een sluitend budget te kunnen samenstellen, rekening houdend met het feit dat er een nieuw clubgebouw zou moeten verrijzen.

Nadat de kwikzuil in de thermometer in de voorgaande seizoenen al heel weinig neiging getoond had om voor enige tijd onder het vriespunt te verdwijnen, zoals secretaris van Haaften het uitdrukte in zijn jaarverslag, kreeg het *verenigingsjaar 1927-'28*, waarin penningmeester Louët Feisser erelid werd, diverse vorstperioden, waarin de baan werd opengesteld, in totaal 10 dagen. Ook enige avonden kon men rijden, maar aan wedstrijden kwam men net niet toe. In het bestuur had de heer G. J. H. van Veen wegens gezondheidsredenen zijn sedert 1900 ingenomen plaats afgestaan aan een jongere kracht, in casu aan de heer A. L. de Vlaming. Een jaar na zijn aftreden overleed de tot erelid benoemde heer Van Veen.

In de zomer van 1928 kreeg het clubgebouw een overvloed van Spaanse bezoekers en bezoeksters, want het was door de goede zorgen van de heer Constant Boissevain herschapen in een allergezelligst verblijf voor de deelnemers aan de Olympische Spelen uit de Spaans sprekende landen. Van 18 mei tot 15 augustus heette het 'Casa Olimpica' en de clubkas werd er duizend gulden rijker door.

De strenge winter van 1928-'29

En toen kwam de *winter 1928-'29*, laat maar bijzonder streng. Eerst was de ijsbaan in januari al enige dagen geopend geweest, maar op 6 februari begon een vorstperiode van liefst vier weken tot 3 maart. Een echt ouderwetse winter! Het cijfer van 37 dagen en 21 avonden was in de A.I.J.C.-historie slechts zelden bereikt.

Wedstrijden waren er in overvloed: voor kinderen van leden (met diverse successen voor de

familie Taconis, welbekend in hardrijderskringen), voor schoonrijdsters (natuurlijk won mevr. de Boer-Blaauboer), voor paren in het schoonrijden (mevr. de Boer-Blaauboer en de heer J. J. de Boer zegevierden) e.a. Het was een ijswinter van betekenis, die zelfs zo lang duurde dat de animo om maar steeds weer naar de baan te gaan tenslotte daalde. Men kan ook van het goede te veel hebben!

In het *verenigingsjaar 1929-'30* dacht men aanvankelijk een reprise van de strenge winter te krijgen, toen er midden december al een ijslaag van vijf centimeter dikte op de baan lag, doch per slot van rekening bleven de hekken de hele winter voor de schaatsliefhebbers gesloten. De onderhandelingen over het nieuwe terrein met de gemeente stagneerden. 'Het heeft er veel van dat de A.I.J.C. aan het lijntje gehouden wordt totdat er een andere bestemming voor ons tegenwoordige terrein gevonden is' vermeldde het jaarverslag in bittere woorden.

Het bestuur, inmiddels aangevuld met de heer J. Wagener Jr., kon in het *seizoen 1930-'31* terugzien op één enkele ijsmiddag: op 5 februari 1930 werd de baan enkele uren opengesteld, maar al spoedig deed de druilerige motregen grote plassen op het ijs ontstaan en tenslotte werd het een waterballet. De gloednieuwe luidsprekerinstallatie, die met gramfoonplaten voortaan de 'levende' muziek zou vervangen, kreeg dus nog weinig kans.

Winter 1931-'32: voor de derde achtereenvolgende maal een kwakkelwinter; één middagje was de baan open voor kinderen. Naar gewoonte was midden november de waterkraan opgedraaid om het terrein onder water te zetten en op 10 maart liet men het water weglopen. Twee dagen later vroom het zeven graden . . . Het nieuwe terrein? Nog steeds geen nieuws.

Gelukkig kon in het *verenigingsjaar 1932-'33* behoorlijk gereden worden: gedurende dertien dagen en zes avonden waren de hekken geopend. De drukte was zowel op de grote baan, op de kinderbaan en bij de kunstrijders zo groot, dat het bestuur geen wedstrijden durfde uitschrijven.

'Onze baan is veel te klein om datgene te bieden, waarop de hoofdstad des lands recht heeft' constateerde men somber.

De jubileumvergadering van de vijftig jaar geworden K.N.S.B. vond op 18 november 1932 plaats in het clubgebouw. Het gecostumeerde ijsfeest tijdens de vorstperiode in januari 1933 bleek, alle ongeluksprofeten ten spijt, een overgroot succes. Men zag een welgestelde Turk met vijf haremdames in Oosterse gewaden aan het schaatsenrijden, alsof dat hun dagelijks werk was, de Noord- en Zuid-Hollandse Redding Maatschappij had een van zijn stoerste zeebonken gezonden, een giraffe bekeek het geval uit de hoogte en een pessimist, die blijkbaar vreesde dat de ijsvloer de grote toeloop van bezoekers niet zou doorstaan, verscheen in badpak. Onder leiding van schilder Bernard van Vlijmen verrichtten de juryleden hun moeilijke taak alvorens de duizenden zich verspreidden langs de poffertjeskraam, de Kop van Jut en de 'koek en zopjes'.

Op sportgebied was het *verenigingsjaar 1933-'34* succesvol (dertien middagen en twee avonden benevens twee speciale middagen voor de kinderen), maar organisatorisch moest men constateren, dat de jarenlange onderhandelingen met het gemeentebestuur niets opgeleverd hadden, omdat B. en W. een gewijzigde houding waren gaan innemen. Daarom kwam de A.I.J.C. zelf met een eigen plan en begroting, daarbij bereidwillig geadviseerd door de afdeling Grondbedrijf van Publieke Werken.

Nadat de wedstrijden voor kinderen gewonnen waren door Dolly Schultz, Dientje Stack en door de jongens J. van Willigen en W. Soutberg hield men naar buitenlands voorbeeld een 'gymkhana-race' voor de leden, waarbij alle eerste prijswinnaars en -winsters in de diverse categorieën de naam Taconis droegen.

Ofschoon de tennisclubs al lang als zomerhuurders verdwenen waren, kwam er aan terreinhuur (mei-augustus) toch 810 gulden binnen van de cricketclub V.V.V., de Amst. Korfbal Bond, D.V.D., Rode Kruis, de Graal, de Padvinders, de Kaatsclub Amsterdam e.a.

In 1936 bezichtigden enige bestuursleden van de A.I.J.C., in gezelschap van de journalist Nijland, de werkzaamheden aan het poldergemaal. V.l.n.r. de heren Wagener, Stroeve, Louët Feisser, Nijland, Van Haaften en een der uitvoerders.

In het verenigingsjaar 1934-'35 resideerde de A.I.J.C. nog steeds tussen Rijksmuseum en Concertgebouw, waar zelfs geen vliesje natuuris te bespeuren viel, maar in Amsterdam-Oost opende de Kunstijsbaan achter het Sportfondsenbad. Gelukkig hadden de A.I.J.C. en gemeentebestuur elkaar eindelijk gevonden: B. en W. stelden aan de gemeenteraad voor om bij de Schinkel een terrein van 6,7 hectare voor een jaarlijkse erfpacht van 250 gulden per hectare aan de A.I.J.C. ter beschikking te stellen.

De prijs viel mee in zekere zin, maar de kosten van het in orde maken van de baan en het bouwen van het clubhuis kwamen voor rekening van de A.I.J.C. Het bestuur, dat zijn trouwe penning-

meester, P. C. André de la Porte Jr., door de dood verloren had, ging akkoord, omdat de te kleine baan niet langer bruikbaar mocht heten en ook door een steeds groter wordende poreusheid van de bodem de jaarlijkse waterrekening deed oplopen tot zeventuizend gulden ten laste van de gemeente. Op het nieuwe terrein zou men water uit de Schinkel kunnen gebruiken.

Het aantal leden van de A.I.J.C. in 1934 bedroeg 1598. In dit verband is het wel interessant om het ledental om de tien jaar te vermelden. Bij de oprichting in 1864 was het 292, daarna kwam men tot 440 in 1874, 960 in 1884, 2353 in 1894, 2480 in 1904, 1994 in 1914 en 3095 in 1924. Bij het honderdjarig bestaan in 1964 noteert men thans 5466 leden, waarvan 3728 junioren.

Met tweede secretaris J. E. Stroeve als nieuw lid van het bestuur, waarin de heer A. P. Kempen het penningmeesterschap overnam, viel in de hele winter van 1935-'36 slechts één ijsmiddag – en dan nog alleen voor de kinderen – te boekstaan, maar op terreingebied was die periode belangrijk. Terwijl men na het afsluiten van het langdurige erfpachtcontract met de gemeente mocht hopen spoedig aan een vijftigjarige Schinkelperiode te kunnen beginnen, gingen de Gedeputeerde Staten van Noord Holland er niet mee akkoord dat de gemeente daar een brede toegangsweg zou aanleggen en een hinderlijke sloot zou dempen. Zowel letterlijk als figuurlijk bleek goede raad duur.

Het kwam er tenslotte op neer, dat de A.I.J.C. deze werken zou financieren door 10.000 gulden te storten in de kas van de gemeente, die als tegenprestatie de jaarlijkse erfpacht met 450 gulden zou verlagen. Maar aangezien pas op 30 juni 1936 dat contract door voorzitter ter Haar en secretaris van Haaften ten stadhuijze ondertekend kon worden was wéér een jaar verloren gegaan.

Een rapport van A.I.J.C.'s bekwame jurylid J. J. de Boer werd de leidraad voor het inrichten van het moerassige Schinkelveld tot sportterrein. Een bemalingsloot met buizen moest het veld veranderen in een polder, terwijl ook een deel van het terrein – naar voorbeeld van vele tennis-ijsbaantjes – als sproeibaan werd ingericht.

Burgemeester De Vlucht hijst de vlag op het nieuwe clubhuis van de A.I.J.C. (18 december 1937). Op de rug gezien met lichte winterjas de heer J. Wagener Jr., links de heer G. W. A. van Laer, die juist zijn hoed afneemt, rechts met zijn hand omhoog de A.I.J.C.-president J. ter Haar Jr., daarachter A. L. de Vlaming en (met bril) J. E. Stroeve.

(Fotoarchief Telegraaf)

Naar de nieuwe baan

In de winter van 1936-'37 vertoonde de A.I.J.C. feitelijk twee gezichten: eind januari 1937 kon men, zij het dan ook slechts kort door de spoedig invallende dooi, zowel op de oude baan als op de nieuwe baan rijden! Op zaterdag 28 januari werd de baan aan de Schinkel (nog zonder clubgebouw) officieus voor de liefhebbers opengesteld. Het bleek, dat de nieuwe ijsbaan bij vorst eerder berijdbaar was dan de oude op het Museumplein, waar de Oostenwind door de dwarsstraten, die als trekpaten fungeerden, een gelijkmatig bevroren van het hele oppervlak bemoeilijkte.

Met opzet was aan deze openstelling weinig bekendheid gegeven, omdat de organisatie in het nieuwe home nog niet op een grote toeloop van

schaatsenrijders was berekend. Dat nam niet weg dat velen, toen ze het op de oude baan vernamen, zich nieuwsgierig naar de Schinkel spoedden om daar nog eventjes te rijden en van de nieuwe elektrische verlichting te genieten. Tot negen uur 's avonds bleef de baan open niettegenstaande een stromende regen. Daarna was het voor die winter gedaan met de ijssport.

De A.I.J.C. was begin 1937 dus eindelijk verhuisd naar de Amstelveenseweg bij de Schinkel, waarover eind 1920 – ruim zestien jaar tevoren! – de onderhandelingen met het gemeentebestuur geopend waren. Op 18 december 1937 kon burgemeester de Vlucht door het hijsen van de clubvlag het prachtige nieuwe clubhuis officieel openen. Bij deze gelegenheid herinnerde de A.I.J.C.-president ter Haar eraan hoe in 1908 al plannen voor een ledenstop waren geweest, omdat men het

oude terrein toen al te klein had geacht. Hij wees er verder op dat er op 1 september 1937 nog geen paal van het nieuwe clubhuis in de grond was geslagen en dat toch 3½ maand later het gebouwencomplex gereed was gekomen.

Verheugd was men over de stallingruimte voor 1200 fietsen in sleuven, doch tevens wat teleurgesteld over het ontbreken van een parkeergelegenheid voor auto's op het terrein en op de toegangsweg. 'Men zal zijn auto op het Stadionplein moeten achterlaten, maar wellicht zal de gemeente binnen niet al te lange tijd een parkeerplaats kunnen maken, die dicht bij het terrein is, er is ruimte genoeg voor' lezen we in het jaarverslag. Men moest wel een hele tijd daarop wachten! Waar men in het *verenigingsjaar 1937-'38* ook tevergeefs op wachtte: op ijs. De onvermijdelijke kinderziekten van het nieuwe home kon het bestuur nu ongestoord doen genezen. Dat waren er verschillende, zoals de slechte kwaliteit van de grasmat, die de beoefening van zomersporten onmogelijk maakte tot groot ongerief van de clubkas (de 'geneesheren' werden schapen, die men er liet weiden) en de gevaarlijke spoorwegovergang (de luchtbrug en de landelijke overweg waren veiliger).

Pas in de *winter van 1938-'39* kon er gereden worden, al werd aanvankelijk de ijspret zeer gestoord door sneeuwbuien en een siberische vrieswind, die op de nieuwe open vlakte veel hinderlijker bleek dan aan het Museumplein. Na een matig bezocht gecostumeerd ijsfeest kon de A.I.J.C. op 23 december 1938 voor het eerst sedert tientallen jaren een langebaanwedstrijd uitschrijven, waarbij Gonnie Donker als vrouwelijke gast lang geen slecht figuur maakte tegen haar mannelijke tegenstanders.

Prins Bernhard woonde de invitatie-wedstrijden bij, die gewonnen werden door Jan Langedijk (48,8 sec. op de 500 meter, 2 min. 37 sec. op de 1500 meter en 9. min. 25 sec. op de 5000 meter) vóór Buyen en Koops. In een nationale wedstrijd werd zijn tijd op de 500 meter geëvenaard door J. A. Roos. Met elf dagen en vijf avonden had men een zeer redelijk schaatsseizoen.

Toch bleef het bezoek beneden de verwachtingen. Het bestuur, menende dat niet alleen de

slechte weersomstandigheden tijdens de openingsuren van de baan, maar ook de gewijzigde maatschappelijke verhoudingen een belangrijke rol daarbij hadden gespeeld, stelde een contributieverlaging voor, die door de ledenvergadering werd aangenomen.

Evenals enige malen op het oude terrein geschied was, hield de Int. Eislauf Vereinigung een drie-daags congres in het clubgebouw.

De bezettingstijd

Het verenigingsjaar *1 september 1939 - 31 augustus 1940* begon met de mobilisatie en eindigde in de duistere bezettingstijd. Het was een moeilijk jaar voor de vereniging, die, zoals een vergelijking der financiële jaarverslagen duidelijk aangeeft, aan de Schinkel op veel hogere kosten zat dan op de oude baan. Daar behoorden hogere inkomsten tegenover te staan, maar dat viel gemakkelijker te constateren dan te verbeteren.

Dichter bij het centrum gelegen en gemakkelijker bereikbare kleine ijsbanen bleken een zware concurrentie te zijn.

De 'mobilisatiewinter' bracht ijs en sneeuw gelijktijdig, wat dus slecht ijs beduidde. De Nederlandse Vereniging tot Bevordering van het Hardrijden op de Schaats – deze 'vereniging met de lange naam' is beter bekend als de N.V.B.H.S. – kreeg, ter gelegenheid van haar tienjarig bestaan, gelegenheid op de A.I.J.C. baan een drukbezochte lange afstandswedstrijd te organiseren. Zwanenburg won daarbij vóór Roos en Havekotte. Ook voor kunstrijders en kunstrijdsters werden wedstrijden georganiseerd in de lange vorstperiode, waarin de baan gedurende 48 dagen en 32 avonden geopend was.

Een propagandacommissie, gevormd door leden van de A.I.J.C., gaf een aardige folder voor de jeugd uit en bereikte bij het bestuur het invoeren van lagere entreprijzen voor jongelui van 18 tot 25 jaar. Voor drie gulden reeds waren de houders van deze z.gn. 'introductiekaarten' de hele winter welkom, vooropgesteld natuurlijk dat er ijs zou zijn.

De winter 1940-'41, de eerste uit de bezettingsjaren, bracht uiteraard de eerste moeilijkheden, maar deze waren nog niet van ernstige aard: de moderne olieverwarming in het nieuwe clubhuis kreeg geen olie, zodat er een ouderwetse kachel gebruikt moest worden, en de verduisteringsvoorschriften maakten het onmogelijk de baanverlichting te ontsteken in de lange ijsperiode, waarin de baan tussen 20 december en 8 februari 31 dagen was opgesteld.

Slechts twee avonden kon de baan gebruikt worden: bij volle maan. Het ongerief om 's avonds uit de verduisterde stad naar de Schinkel te trekken deed zich voelen.

Toch was deze lange ijsstijd er de oorzaak van dat het nadelige saldo, waarmee het vorige verenigingsjaar, tegen alle (goede) gewoonten in, afgesloten had moeten worden, weer plaats kon maken voor een bescheiden winstsaldo. Een deel van het terrein werd aan de K.L.M.-in-ruste verhuurd. Het sinds enige tijd onvoltallige bestuur werd gecompeteerd door de verkiezing van de heer F. A. Warners.

De leden van de A.IJ.C. maten hun krachten op de 500 en 1500 meter (Buyen won beide nummers), de junioren op de 500 meter (J. W. Visser en D. Schaay werden winnaars) en voorts waren er behendigheidswedstrijden voor jongens en meisjes. In samenwerking met de N.V.B.H.S. organiseerde de A.IJ.C. hardrijderijen voor dames, junioren en senioren, resp. gewonnen door Mej. Borghaerts, Prins en Egas. Niettegenstaande een dik pak sneeuw op de wedstrijddag noteerde men 74 inschrijvingen.

Ook de tweede winter in het verduisterde Nederland (1941-'42) bracht veel ijs en veel sneeuw. Tot 1 maart bleef de baan open met een totaal van 33 dagen schaatssport. Een nationale proefwedstrijd voor jongere hardrijders t.e.m. 19 jaar bracht succes voor Nico Pronk en G. Rijnveld (uit De Hoef).

Aan de A.IJ.C. viel de eer te beurt de Nederlandse kampioenschappen in het hardrijden te mogen verzorgen op 24 en 25 januari 1942, maar door sneeuw op de eerste dag en noodweer op de tweede dag kwam men niet verder dan de 500 meter (van Hoorn, 49,2 sec.) en de 5000 meter

(Keyzer, 9 min. 32,7 sec.). De enorme sneeuwval maakte de baan dagenlang onberijdbaar en het kampioenschap werd tenslotte in Zutphen afgevoerd.

Een groot verlies leed de A.IJ.C. door de dood van zijn president J. ter Haar Jr., die sinds 1909 deel uitmaakte van het bestuur, waarvan bijna twintig jaar in deze functie. De heer H. J. Tjaarda nam de voorzittershamer over. Daar A. L. de Vlaming (wegens vertrek), J. Wagener Jr. (wegens drukke werkzaamheden) en J. J. J. Louët Feisser (wegens hoge leeftijd) hun functies ter beschikking stelden, onderging het bestuur een grondige verjonging door de verkiezing van mr. H. F. Blaisse en jhr. W. A. E. de Ranitz, in dit en volgend jaar tot hun opvolgers. De heer Louët Feisser werd kort erna benoemd tot gedelegeerde van het bestuur.

Men kreeg nu enige weinig belangrijke verenigingsjaren: bijna geen ijs (twee dagen in 1942-'43, één middag in 1943-'44) en steeds groter bezettingsmoeilijkheden. Inplaats van de K.L.M. kreeg men als (gedwongen) onderhuurder de uit Den Haag geëvacueerde Technische Dienst van 's Rijks Kustverlichting, die in 1942 beslag legde op een deel van het terrein en een deel der gebouwen, waarbij ook het clublokaal. Een houten keet werd daarom gepromoveerd tot een ouderwets 'koek en zopie', doch behoefde bij gebrek aan ijs praktisch geen dienst te doen. Een stormwind op 22 januari 1942 deed dit provisorisch bouwsel in het water belanden.

In het *verenigingsjaar* 1944-'45, de beruchte hongerwinter van het westelijk deel van Nederland, mocht men de A.IJ.C., gelijk zoveel andere verenigingen in dat deel van ons land, schijndood noemen. In die tijd van mensenjacht, onderduikers en strijd om het dagelijkse voedsel dacht men niet aan schaatsen en dat te meer niet, omdat het een zachte winter was. Voor het eerst in de A.IJ.C.-historie werd er geen jaarvergadering gehouden. Doordat vele Amsterdammers verdwenen of onderdoken, telde de A.IJ.C. aan het einde van dit boekjaar nog maar 390 betalende leden. Vele goederen, die op het terrein aan de Schinkel waren opgeslagen, werden door de bezetters geroofd – gelukkig waren de elektrische lampen uit de lichtmasten goed opgeborgen in de

gewelven van het Olympisch Stadion – en de houten brug over de spoorbaan, het bewakingsgebouwtje en vele bomen vonden hun einde in noodkacheltjes, al deed de concierge ook nog zo zijn best de clubeigendommen te behouden.

Na de bevrijding

Na de bevrijding besloot men geen contributie te heffen voor het *seizoen 1945-'46*, omdat in het voorgaande jaar niet gereden had kunnen worden. Gelukkig voor schaatsliefhebbers Amsterdam werd het nu een goede ijswinter, waarin de baan dertien dagen was opengesteld. Velen maakten toen kennis met de A.I.J.C. door middel van dagkaarten, waarvan er op zondag 27 januari zelfs tweeduizend verkocht werden.

Doordat 's Rijks Kustverlichting nog steeds in het clubgebouw huisde moesten de schaatsers

zich, als ze eens wilden uitrusten, tevreden stellen met een plaats in rieten tentjes of in Vulsmas poffertjesloodsje. In die eerste na-oorlogse winter was men nog niet verwend, men accepteerde dat alles gaarne. Het was immers zoveel beter dan in de vorige jaren . . .

De penningmeester begon zich toch ongerust te maken over het gedaalde ledental, dat te weinig vaste inkomsten garandeerde tegenover de vaste jaarlijkse uitgaven, die, ijs of geen ijs, bleven bestaan. De zomerverhuur aan de Windhondenvereniging leverde weinig baten op.

Proefwedstrijden van de K.N.S.B. voor jeugdige rijders, georganiseerd door de A.I.J.C., brachten als winnaars de Zandijker Wals, de Naaldwijker Oltshoorn en de Rotterdammer Visser. De N.V.B.H.S. zag haar wedstrijden door de dooi mislukken. Burgemeester mr. Arn. J. d'Ailly werd tot erelid benoemd.

Van de oude garde overleed een zeer vooraan-

In 1939, kort voor het uitbreken van de oorlog, vond het 21e congres van de Internationale Eislauf Vereinigung plaats in het nieuwe clubhuis van de A.I.J. C., waarvoor deze foto genomen werd. Op de voorste rij ziet men onze landgenoten baron Schimmelpenninck v. d. Oye, Van Laer, Mulier (resp. vierde, vijfde en zesde van links) en Wit (geheel rechts). Op de tweede rij in het midden de toenmalige A.I.J.C.-president Ter Haar en naast hem mevr. Van Laer, op de derde rij (als tweede van rechts) de huidige A.I.J.C.-president van Haften, terwijl mensen met heel goede ogen en goede kennis van gezichten op de achterste rijen onze landgenoten Tjaarda, J. C. van Laer Jr., Hoven, Staab, Louët Feisser en Nijland zullen kunnen onderscheiden. Ten minste dat hopen we! Enige dames van Nederlandse afgevaardigden zorgden voor een enigszins bonte rij op deze foto.

staande figuur: de heer J. J. L. Louët Feisser, die in 1902 bestuurslid was geworden en later de speciale titel 'gedelegeerde van het bestuur' kreeg. Men mocht hem iemand noemen, die als het ware met de A.IJ.C. vergroeid was, zoals secretaris van Haften het in zijn jaarverslag uitdrukte.

Een buitengewoon lange en strenge winter, die met enige onderbreking duurde van 17 december tot 9 maart, stelde de A.IJ.C. in staat om in het *verenigingsjaar 1946-'47* de baan gedurende 51 dagen en 9 avonden open te houden. Het betrekkelijk lage aantal avonden was een gevolg van te grote koude en te weinig elektrische stroom voor de verlichting. Nog steeds had men nog niet de beschikking over het clubgebouw.

Het bestuur werkte plannen uit om het principe van het gezinshoofd-lidmaatschap te vervangen door een individueel lidmaatschap en zocht naar mogelijkheden tot gunstige terreinverhuur gedurende de zomermaanden.

Diverse wedstrijden in het hardrijden vonden er op de A.IJ.C.-baan plaats. Eerst proefwedstrijden voor jongens van 15 t.e.m. 19 jaar, waarbij A. J. de Koning uit Purmerend en J. Visser uit Rotterdam zegevierden. Vervolgens, door de A.IJ.C. en N.V.B.H.S. tezamen georganiseerd, nationale wedstrijden met 66 deelnemers. Roos won daarbij de 500 meter in 50 sec. en van Hoorn de 1500 meter in 2 min. 42.2 sec; bij de tien dames bleken mej. Strijbis en mej. Borghaerts de besten met resp. 63 sec. over de 500 meter en 2 min. 12 sec. over de 1000 meter. Invitatiewedstrijden brachten een zege voor Havekotte, die op 500, 1500 en 5000 meter 159,246 pnt. noteerde. Veel publiek trok de hardrijderij voor voetballers van de K.N.V.B. afdeling Amsterdam.

Niet onvermeld mag blijven, dat de A.IJ.C. zijn baan beschikbaar stelde voor liefst acht onderlinge schoolwedstrijden. Het Hervormd Lyceum, de Christelijke H.B.S., de Prinsessenschool, de H.B.S. uit de Messchaertstraat, de eerste Montessorischool, de M.T.S., de Hendrik de Keyerschool en de Openluchtschool genoten op deze wijze van de gastvrijheid.

Pas in juni 1947 verliet 's Rijks Kustverlichting het clubhuis, maar meteen kondigde de Rijks-

gebouwendienst aan er nu een andere dienst in te willen vestigen, waartegen de A.IJ.C. fel protesteerde. Pas in september bleek dat gevaar definitief te zijn afgewend, zodat met de noodzakelijke herstellingen in het clubhuis begonnen kon worden. Een troost was, dat, op grond van een clause in het huurcontract, de Rijksgebouwendienst deze moest uitvoeren en dat er in de loop der jaren een redelijke huurprijs aan de A.IJ.C. was betaald.

Men zal kunnen begrijpen, dat de leden zich bij de aanvang van *het verenigingsjaar 1947-'48* verheugden op het vooruitzicht van schaatsenrijden op de eigen baan en aangenaam verpozen in het eigen, gerestaureerde, clubgebouw. Laat er nu echter tot 22 februari geen ijs zijn! Toen de baan eindelijk geopend kon worden, meenden vele zuinige Amsterdammers voordeliger uit te zijn met een dagkaart (al was de prijs ervan juist verhoogd) dan met een lidmaatschap voor een vermoedelijk korte ijsperiode en de waarheid gebiedt te zeggen dat ze gelijk kregen ook!

Met de pachter de buffetten werd een overeenkomst getroffen, die hem het recht verleende om de clubzaal ook te exploiteren op dagen waarop de baan niet geopend was. Op die manier zou er voortaan ook in slappe winters geld in kas komen. Alleen het verhuren van de grasvlakte gedurende de zomermaanden bleef nog steeds een voorlopig onoplosbaar probleem; bij de ontvangsten kwam alleen een bedrag van 160 gulden voor grasopbrengst te staan . . .

De kwakkelwinters, waartoe ook *1948-'49* ging behoren met één dag schaatssport op de baan, werkten nadelig op de bloei van de vereniging, die te weinig activiteit kon ontplooiën bij gebrek aan ijs. De pachter bleek in zijn ijver om de clubzaal 's winters te exploiteren niet alleen gehandicapt te worden door het - bij een ijsclub onvermijdelijke - feit dat elke huurspraak automatisch diende te vervallen als er ijs zou zijn op de bewuste dag, maar ook doordat de gemeente verklaarde bij gebrek aan materiaal de toegangsweg voorlopig niet te kunnen verlichten. Het in orde maken van een ijshockeybaan ad 430 gulden beduidde een nieuwe post op de begroting.

De gezellige drukte der tenten en tentjes op het Kampeercentrum met clubhuis op de achtergrond.

In het bestuur nam de heer J. Stroeve J.Ezn, tot die tijd baancommissaris, de plaats van zijn vader J. E. Stroeve over.

Er komt een Kampeercentrum

Met zeven dagen berijdbaar ijs op de A.I.J.C. baan gedurende de *winter van 1949-'50* steeg het aantal leden van 403 tot 1065 en het aantal juniors van 192 tot 565, waardoor men mocht vaststellen dat de club de zware terugslag sedert de verhuizing naar de nieuwe baan te boven was gekomen.

Bovendien bleek het goed verzorgde ijs er beter te zijn dan elders, terwijl, last but not least, de verbeterde vervoermiddelen de afstand naar de Schinkel minder ver deden lijken. Dat trok publiek!

Het provinciaal kampioenschap van Noord-Holland, op 29 januari door de A.I.J.C. georgani-

seerd, bracht W. A. Vermeulen als winnaar (162,433 punten op 500, 1500 en 5000 meter). Een door het Olympisch Stadion geopperd plan voor internationale invitatiewedstrijden, waarvoor in Noorwegen trainende rijders zouden overkomen, in samenwerking met Rotterdam en Den Haag, kon door de dooi geen doorgang vinden. Niet bepaald voor de eerste keer in de Nederlandse schaats historie . . .

De *winter van 1950-'51* bracht een zuivere winst van tweeduizend leden en juniors, mede door de omstandigheid dat door dooi en sneeuwval de kwaliteit van het ijs op vaarten en sloten slecht en onbetrouwbaar was. Velen prefereerden daarom de A.I.J.C., waar, ten koste van flinke arbeidslonen, zorg kon worden gedragen voor goed ijs op de twaalf middagen en zes avonden van openstelling der baan.

Dat in deze periode de Kerstvakantie viel, mocht een vreugde voor de schoolgaande jeugd en een

uitkomst voor de ouders heten. Juist nadat een ploeg van twaalf man gedurende vier volle dagen het ruwe oppervlak geëffend had met een ijs-schaaf, viel op Nieuwjaarsdag de dooi in, toen de baan gereed was voor een wedstrijd om een door voorzitter Tjaarda ter beschikking gestelde wisselbeker, die bij bestuursbesluit de Tjaarda-bokaal was gedoopt.

Het jonge bestuurslid J. Stroeve J.E.zn kwam in samenwerking met de A.N.W.B. tot een initiatief, dat op de duur een groot succes zou worden: een Kampeercentrum.

Voor dit kamperen werd meteen in 1951 een Stichting in het leven geroepen, die met duizend overnachtingen van kampeerders uit zestien verschillende landen een bescheiden begin maakte, gehandicapt door lang wachten op de gemeentelijke vergunning en een daardoor te laat ingezette reclamecampagne in het buitenland. Eindelijk kwam ook de verlichting van de toegangsweg,

die met de officiële naam 'Ijsbaanpad' werd voorzien.

Verenigingsjaar 1951-'52: geen ijs, dus veel onbetaald teruggekomen lidmaatschapskaarten. Het Kampeercentrum bloeide: vierduizend overnachtingen in de zomer van 1952, hoofdzakelijk buitenlanders. De heer G. E. K. A. Broekman en mr. W. Th. Doyer werden in het bestuur gekozen in de vakatures, ontstaan door het aftreden van de heer Tjaarda, die tot erelid benoemd werd, en het overlijden van de heer F. A. Warners.

Met ingang van oktober 1952 werd de heer W. M. van Haaften officieel tot president gekozen, terwijl het vice-presidentschap, dat zestien jaar open was gebleven, werd toevertrouwd aan het bestuurslid mr. H. F. Blaisse, Ir. E. Warners nam de plaats van zijn vader in het bestuur over.

Vier en een halve dag kon er in dit *seizoen 1952-*

In de rij blijven s.v.p.! Met auto's en autobussen stellen de liefhebbers voor een plaatsje op het Kampeercentrum zich op aan de ingang naast het clubhuis.

'53 gereden worden en dan eigenlijk nog maar 'met pijn', want de ijskorst was niet dikker dan zes centimeter.

Een conflict met de K.N.S.B. leidde tot een tijdelijk uittreden van de A.IJ.C. uit het bondsverband; gelukkig werd het verschil van mening bevredigend opgelost. Het Kampeercentrum trok een stijgend aantal liefhebbers en bovendien werd er op initiatief van de A.N.W.B. op het A.IJ.C. terrein een speciale kampeertentoonstelling georganiseerd, die twintigduizend bezoekers kreeg.

Het jaar 1953-'54 bracht een late vorstperiode: tussen 26 januari en 19 februari was de baan veertien dagen geopend. In het bestuur werd de heer Robert Key opvolger van de tot erelid benoemde heer A. P. Kempen, terwijl de heer G. E. K. A. Broekman promoveerde van tweede tot eerste penningmeester.

Op wedstrijdgebied kreeg men een N.V.B.H.S. hardrijderij, benevens de finales der schoolwedstrijden, waarbij burgemeester d'Ailly het startschot loste en de elfstedenwinnaar Jeen van den Berg de prijzen uitreikte. Wederom stijgende belangstelling voor het Kampeercentrum!

Seizoen 1954-'55 bracht in januari een voortdurende afwisseling tussen vorst en dooi met als gevolg, dat de baan de ene dag open en de volgende dag dicht was. Pas in de tweede helft van februari kwam er een constante vorstperiode. Een en ander had tot gevolg, dat de opbrengst der dagkaarten (bijna 15.000 gulden) driemaal zo hoog was als de contributie-ontvangst. Uit verenigingsstandpunt was dat niet aangenaam te noemen!

Door de slechte conditie van het ijs op de achttien dagen, waarop gereden kon worden, voelden velen zich teleurgesteld. Niettegenstaande de grote ijver van de concierge van Lier en diens vrouw groeiden de zomerse werkzaamheden aan het Kampeercentrum dit echtpaar dusdanig boven het hoofd dat men de hulp van werkstudenten moest inroepen.

Door bedanken van de heer J. Stroeve (wegens vertrek) werd de heer F. van der Veen in het bestuur gekozen.

Februari 1956 werd een speciale schaatsenrijdersmaand in het *verenigingsjaar 1955-'56*: van 1 t.e.m. 27 februari was de baan van de A.IJ.C. vrijwel onafgebroken geopend. Er viel die maand zoveel sneeuw, dat het rijden op vaarten en sloten weinig genoeg opleverde. De A.IJ.C. schafte zich een (dure!) tweede motorveegmachine aan, die er aan meewerkte de baan in prima staat te houden, wat een stijgende verkoop van dagkaarten ten gevolge had. De kost gaat voor de baat uit, zo zeiden onze voorouders het reeds. Op 11 en 19 februari 1956 werden er wedstrijden georganiseerd.

Voorzitter van Haaften mocht terugzien op veertig jaar onafgebroken bestuurslidmaatschap en daarover werden aan een diner, hem door het bestuur en door oud-bestuursleden aangeboden, vele hartelijke en volkomen verdiende woorden gesproken.

Het kamperen op het A.IJ.C. terrein in de zomermaanden nam dusdanige vormen aan, dat de club, in overleg met gemeente, Nederlandse Kampeerraad, V.V.V. en A.N.W.B., speciale maatregelen moest nemen om alles in goede banen te leiden. Ophogen en draineren van het terrein bleek absoluut noodzakelijk. Het idee van de heer Stroeve, vijf jaar tevoren, bleek zich boven aller verwachtingen te ontwikkelen!

Weg met de dagkaarten!

Hoewel er in het *verenigingsjaar 1956-'57* geen ijs was – trouwens vrijwel nergens in Nederland – en dus de inkomsten aan dagkaarten en contributies sterk terugliepen, werd het zomerseizoen belangrijker dan ooit door het Kampeercentrum. Een nieuwe wet op de stichtingen, die op 1 januari 1957 van kracht werd, maakte het gewent de Stichting op te heffen en dank zij een renteloos voorschot (f 9600.—) van de gemeente Amsterdam voor drainage van het veld de exploitatie zelf geheel ter hand te nemen.

De A.IJ.C. administreerde echter het eigenlijke ijsclubbedrijf en het kampeerbedrijf afzonderlijk, omdat bepaald was dat het renteloze voorschot alleen uit de overschotten van de kampeerexploitatie zou behoeven te worden terugbetaald. De

toekomst voor het zogenaamde 'sociaal toerisme', waaronder men het kamperen mag rekenen, liet zich gunstig aanzien. In het clubbestuur werd de heer mr. W. Th. Doyer opgevolgd door de heer G. v. d. Harst.

Voor de wedstrijdleiding bij hardrijderijen werd door de A.IJ.C. leden gebr. Roos tegen kostende prijs een modern gebouwtje bij de finish tot stand gebracht.

In het *seizoen 1957-'58* was er weer geen ijs, dus daalde wederom het ledental. Het bezoek aan het Kampeercentrum daarentegen verdubbelde in twee jaar: in de zomer van 1958 werd het bezocht door 56.675 personen met 11.208 auto's, 2151 motorfietsen of scooters, 1145 caravans en 75 bussen. Wethouder van 't Hull opende op 2 juli 1958 een nieuw toiletgebouwtje, terwijl mej. Roos de vlag hees. De A.IJ.C.-president wees er bij die gelegenheid op dat men het Kampeercentrum niet openstelde voor stadgenoten – 'die kunnen beter in de provincie kamperen dan onder de rook van eigen stad' – maar vooral voor buitenlanders met als resultaat dat mensen van 35 verschillende nationaliteiten er gebruik van hadden gemaakt.

Meer en meer werd het clubbestuur betrokken bij twee taken bij het exploiteren van het terrein: 's winters de ijssport (als de natuur niet tegenwerkte) en 's zomers het kamperen. Voor beide onderdelen moest men ook op concurrentie bedacht zijn. Het bestuur zette in zijn jaarverslag zwart op wit uiteen dat de ijssport het hoofddoel van de A.IJ.C. moest blijven; het kamperen diende er aan ondergeschikt te zijn. In het bestuur promoveerde de heer F. van der Veen tot secretaris (vacature R. Key), terwijl de heer J. A. Wamsteeker commissaris werd.

Het werd intussen hoog tijd, dat er weer eens gereden werd op de A.IJ.C. baan. Dat geschiedde in het *verenigingsjaar 1958-'59* gedurende acht dagen en avonden in februari 1959, toen de A.IJ.C. bovendien nationale proefwedstrijden voor lange baanrijders uitschreef op de avond van 11 februari. H. Bollweg zegevierde bij de groep van 18 en 19 jaar, P. Nachtegaal bij de jongeren. Het bestuur had bij de aanvang van het sei-

zoen besloten het terrein alleen toegankelijk te stellen voor leden. Als gevolg van deze bepaling stond tegenover het verlies aan inkomsten uit dagkaarten een verviervoudiging van het aantal leden en juniores, wat het clubidee ten goede kwam en rumoerige elementen buiten de hekken hield. Dat laatste was een zeker niet te verwaarlozen belang. Het bezoek aan de camping zakte voor het eerst een fractie.

In het *verenigingsjaar 1959-'60*, waarin de ijsbaan vijf dagen opengesteld kon worden (zonder wedstrijden evenwel) en het ledental met een kwart steeg, hervatte de exploitatie van de kampeergelegenheid duidelijk de stijgende lijn door aan 62.422 overnachtingen te komen. 'Mogelijk verdient het overweging eens na te gaan of het wenselijk is bepaalde onrustverwekkende elementen als nozems en Halbstarken te weren van onze camping' schreef het jaarverslag voorzichtig. Ja, ja, zo zijn de tijden . . . Gelukkig bleek het niet erger te worden.

Met één enkele dag schaatsenrijden viel er over het *seizoen 1960-'61* niet veel te zeggen. Ettelijke leden betaalden hun contributie niet, omdat er geen ijs was, een verschijnsel, dat bij alle Nederlandse ijsclubs bekend is. De camping bleef gedurende de zomermaanden draaien: door advertenties in de gids 'Europa Camping' en vooral door mondreclame van tevreden bezoekers en bezoekersters raakte de kampeergelegenheid tussen Amstelveenseweg en Schinkel alom bekend. Geconstateerd werd, dat het percentage caravans en bussen steeg en het percentage auto's en al dan niet gemotoriseerde fietsen daalde. Als nieuw bestuurslid maakte de heer H. J. van Laer G. W. Azn. zijn entree.

'Een aardig wintertje' noemde secretaris van der Veen het *seizoen 1961-'62*: negen dagen en twee avonden was de baan open tussen 24 december en 3 januari, waarbij ook de beide Kerstdagen. Min of meer automatisch werd daardoor het ledenverlies weer ingelopen. Weinig fraai zomerweer beperkte de Europese kampeerlust, zodat er op de camping 7% minder overnachtingen kwamen.

Het Kampeercentrum met een twintigtal van de op zeppelinluftscheppen gelijkende zilverkleurige kampeerbussen, die de Amerikaanse 'Wally Byam Caravan Club Around the World' er in het najaar 1964 neerzette op de 50.000 kilometer lange wereldreis Californië - India - Rusland - West-Europa met een tijdsduur van veertien maanden uit en thuis.

Een uitzonderlijk lange winter kreeg men in het verenigingsjaar 1962-'63. Volgens de vergelijkbare cijfers der meteorologen sinds 1706, toen de waarnemingen in Nederland waren begonnen, was alleen de winter van 1830 kouder geweest in deze 2 $\frac{1}{2}$ eeuw. Van bestuur en personeel werd veel werk geëist in de periode van 5 december tot 3 maart, waarop de baan 55 dagen open was. Het aantal leden steeg tot 2182, het aantal junioren tot 1466.

Twee langebaanwedstrijden vonden er plaats. Daarvan werd het provinciaal kampioenschap van Noord-Holland en Utrecht gewonnen door N. Houter uit Opmeer en de strijd om de Tjaardabokaal door D. Zuidert met zijn broer op de tweede plaats.

In de zomer van 1963 boekte ook de camping een vooruitgang, zodat de A.I.J.C. in zijn beide onderdelen een succesvol jaar had zowel financieel als sportief. Aan de leden kon in ruime mate ijsgenot worden geboden en de organisatie voor de kampeerders, die in al die jaren vrijwel geen klacht bij binnen- en buitenlandse bezoekers had doen ontstaan, bezorgde aan meer dan 60.000 mensen uit alle delen van Europa en Amerika een aangenaam verblijf in Amsterdam.

De A.I.J.C. thans

Het seizoen 1963-'64 tenslotte bracht twee redelijk lange vorstperiodes: de baan was open van 16 tot en met 25 december en van 16 tot en met 21 januari. De zomerperiode met de in heel Europa bekende camping onder de bekwame en enthousiaste leiding van de heer Hamstra was, mede door het gunstige weer, een groot succes in alle opzichten.

Bij het honderdjarig bestaan in december 1964 bestond het bestuur uit president W. M. van Haaften, vice-president mr. H. F. Blaisse, secretaris F. v. d. Veen, tweede secretaris G. v. d. Harst, penningmeester G. E. K. A. Broekman, commissarissen J. A. Wamsteeker, ir. E. Warners, jhr. W. A. E. de Ranitz en H. J. van Laer G. W. Azn. Ereleden: mr. Arn. J. d'Ailly, H. J. Tjaarda, A. P. Kempen en mr. G. van Hall.

Toen we in de septemberdagen van 1964 met president van Haaften aan het zoeken waren naar oude foto's in het clubgebouw, was het kampeercentrum juist bezet door een wel zéér buitenlands aandoend gezelschap: de 28 van de 65 zilverkleurige Amerikaanse kampeerbussen van de 'Wally Byam Caravan Club Around the World',

waarmee evenzovele Amerikaanse echt)paren met een gemiddelde leeftijd van 64 jaar uit Californië via Thailand, India, Turkije en Rusland naar ons land gereden waren op een tocht van 50.000 kilometer gedurende veertien maanden. Die witte aluminium kampeerbussen torenden hoog uit boven de tenten en tentjes van Europese kampeers op het internationale Kampeercentrum van de A.I.J.C.

Belangstellend keken de Yankees naar het goederentreintje, dat twee of drie keer per dag de onbewaakte overweg uiterst langzaam passeert, voorafgegaan door een spoorweg-employé met een rode vlag zoals rondom de eeuwwisseling de eerste auto's zo'n vlaggenman voorop moesten laten lopen in sommige gemeenten. Die Amerikanen konden niet weten dat er in vooroorlogse jaren een houten luchtbrug over de spoorlijn gelegen had. Dat was de tijd van de goede oude Bello, zoals de lokomotief van het toenmalige lokaaltreintje naar Aalsmeer genoemd werd. Brave Bello, die bij iedere overweg angstig float en toeterde uit angst dat hij door een auto overreden zou worden . . .

Heden ten dage prijkt er bij de overweg aan het IJsbaanpad even voorbij het nieuwe weeshuis – dat door zijn bouwstijl de Amsterdamse bijnaam 'de kafferkraal' kreeg – een bord met de woorden 'de toegang tot den spoorweg is verboden', waarvan de spelling aantoont dat het er al meer dan achttien jaar staat. In dit tot dusverre uiterste punt van Amsterdam is de A.I.J.C. nu al meer dan 'n kwart eeuw gehuisvest na eerst bijna 'n halve eeuw zijn home te hebben gehad tussen Rijksmuseum en Concertgebouw, waar men dus de sport tussen de kunst gevonden had.

Hoe algemeen bekend de 'A.I.J.C.-Camping' is blijkt uit een artikeltje in het officiële programma der Europese roeikampioenschappen uit de zomer van 1964. Daarin lezen we: 'De toeristen, die de kampioenschappen willen bijwonen als kampeers, dienen te weten dat in het Kampeercentrum van de Amsterdamsche IJclub ('Club de Patinage d'Amsterdam') dichtbij de roeibaan gelegen, 400 plaatsen voor roeisupporters gereserveerd zijn gedurende deze kampioenschappen.'

Zó kampeerde men bijna 'n halve eeuw geleden: de door het Nederlandse leger op het ijsclubterrein neergezette tenten voor de soldaten in de zomer van 1917.

Op het A.I.J.C. terrein is er thans een zomerseizoen met kampeersers en een winterseizoen met – hopelijk! – schaatsenrijders, er staat een mooi clubhuis en het IJsbaanpad met links het ijsclubdoein en rechts de woonschepen is in de loop der jaren een goed geplaveide weg geworden, niet meer een simpel pad.

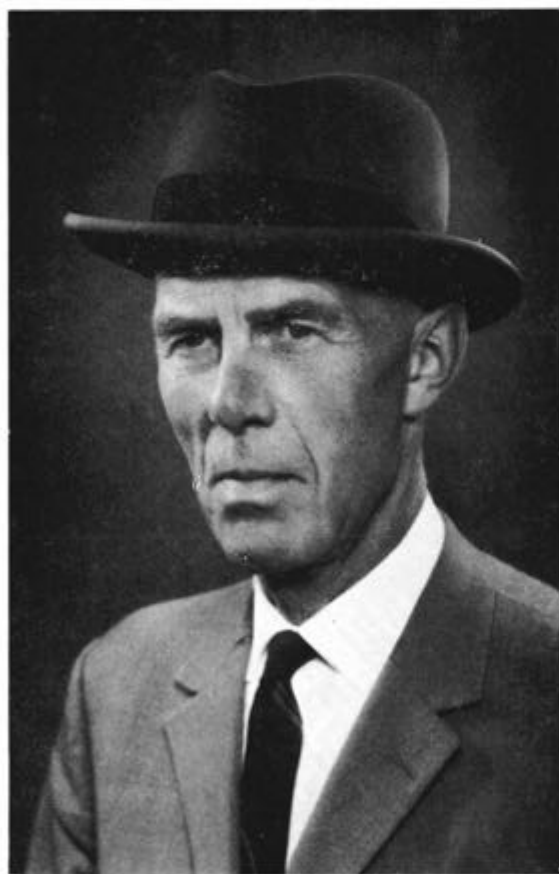
Moge het de honderdjarige daar opzij van de Amstelveenseweg goed gaan tot in lengte van

jaren. Als een der oudste sportclubs van Amsterdam, opgericht in een tijd waarin voetballen en wielrijden in Nederland onbekend waren, heeft de A.I.J.C. waarvan men het embleem (de misteltoe of maretak) op de omslag van dit gedenkschrift vindt afgedrukt, zich een vaste plaats verworven in de belangstelling der Amsterdammers.

M. J. Adriani Engels

Het gouden jubileum van onze president

In de eerste ledenvergadering, die na de luisterrijke viering van het vijftigjarig bestaan van de A.I.J.C. gehouden werd, koos men in het najaar van 1915 de heer W. M. van Haaften bij acclamatie tot bestuurslid. Daarmee was hij de jongste in het A.I.J.C.-bestuur, thans – bijna vijftig jaar later – is hij de oudste met een loopbaan van

W. M. van Haaften, thans 49 jaar bestuurslid, waarvan 31 jaar als secretaris en de laatste twaalf jaar als president.

ruim 49 jaar bestuurslid, waarvan 31 jaar als secretaris en de laatste twaalf jaar als president. Het heeft gedooid in de eerste winters na zijn benoeming tot jong bestuurslid. Wanneer het eindelijk is gaan vriezen, zodat Van Haaften gelegenheid kreeg zijn talenten te tonen, kan ik niet vertellen, daar ik toen nog te jong was. Mijn vroegste levendige herinnering is aan de Van Haaften uit het einde van de jaren twintig, toen hij inmiddels tevens bestuurslid van de Kon. Ned. Schaatsenrijders Bond was geworden.

Op het toenmalige Bonds bureau, dat identiek was aan het kantoor van de heer G. W. A. van Laer J.Czn., mocht ik Van Haaften, de jonge toegewijde compagnon van de heer van Laer, leren kennen als iemand, voor wie ten behoeve van de groep van jonge Nederlandse schaatsenrijders geen moeite te veel was. Hij was in die dagen in het bezit van een Delage, een 'voiture de grand sport' met rechts stuur, waarmee hij echter op de koude winterdagen de wedstrijden niet kon bezoeken. Daarvoor leed zijn auto, waarop thans een lid van de club van pioniers trots zou zijn, te veel aan de kwaal van de bedrijfsonzekerheid, waaraan alle auto's uit die tijd leden.

Warme herinneringen heb ik aan Van Haaften uit het begin van de veertiger jaren, toen ik van zeer nabij heb meegemaakt zijn bedanken als bestuurslid van de Kon. Ned. Schaatsenrijders Bond op grond van overwegingen, welke in de zware bezettingstijd getuigden van zijn oprecht Nederlanderschap. Hoezeer zijn hart is blijven kloppen voor onze nationale organisatie blijkt uit de functies, welke hij na het einde van de oorlog weer op zich heeft genomen. Terecht werd Van Haaften in 1956 benoemd tot erelid van de Kon. Ned. Schaatsenrijders Bond.

Het spreekt vanzelf, dat iemand, die zo de schaatssport is toegewijd, een voortreffelijk bestuurslid - en sedert 1952 een voortreffelijk voorzitter - van de A.I.J.C. moet zijn geweest en nog is. Het is geen kleinigheid om een club, die als gevolg van de verhuizing van het terrein op het Museumplein in 1937 naar het excentrisch gelegen terrein naast het Olympisch stadion, toch wel financiële klappen had gehad, er weer helemaal bovenop te helpen. En nu kan men wel zeggen, dat Van Haaften dit niet alleen heeft gedaan en dat ook anderen veel werk hebben verzet. Maar hij is de leider van het team geweest en is dit nog.

Onder zijn leiding is er tenslotte een zomerexploitatie gekomen, de Camping, die de winterexploitatie, de IJclub, aan de buitenzijde van Amster-

dam verantwoord heeft gemaakt. In alle tijden van het jaar kan men Van Haaften op weg zien naar ons terrein, dat met zijn herstelde lichtmasten, zijn gerepareerde hekken, zijn geverfde gebouwen, zijn moderne accommodatie, eruit is gaan zien om door een ringetje te halen. Als het dan weer gaat vriezen, is hij het die de plannen smeedt voor de wedstrijden, zoals er reeds talloze op onze banen zijn verreden. Het doet goed Van Haaften daarna als scheidsrechter in de luwte van een fles boerenjongens de koude te zien trotseren. Dit leidt tot de conclusie: Een halve eeuw Van Haaften is niet genoeg. Bij het eeuwfeest van de A.I.J.C. kunnen wij niet beter wensen dan ook een eeuwfeest voor Van Haaften.

Mr. H. F. Blaisse

Amsterdammers achter de groene tafel bij de A.IJ.C.

Men behoeft slechts de lijst van de opeenvolgende bestuurders der A.IJ.C. in te kijken om tot de conclusie te komen dat al sedert honderd jaar Amsterdammers, die heus wel wat anders aan hun hoofd hadden en die in het maatschappelijke leven een vooraanstaande plaats innamen, bereid waren in het bestuur der IJclub zitting te nemen. Dat was een voorrecht voor de A.IJ.C. maar blijkbaar stelden vele topfiguren uit het Amsterdamse openbare leven, zakenlieden van faam, politici, magistraten etc. het op hun beurt op prijs bestuurslid van de IJclub te zijn.

Een erebaantje, ongetwijfeld! Maar wie het alleen als zodanig beschouwd zou hebben zal tot de ervaring zijn gekomen dat dit erebaantje heel wat tijd opeiste en werk met zich meebracht. Vele vergaderingen, besprekingen en inspecties in de winter, doch ook des zomers waren nog belangrijke beslissingen nodig en moest men nog ettelijke malen bijeen komen. Natuurlijk is men na een eeuw met andere zaken geconfronteerd en zouden agendapunten uit 'het stenen tijdperk' der A.IJ.C. thans niet meer voor discussie in aanmerking komen.

De nieuwe generatie staat weer voor geheel andere problemen. Vroeger was Amsterdam een betrekkelijk kleine stad met een ijsbaan in een buitenwijk, thans is die baan in een miljoenenstad (we denken aan Groot-Amsterdam met naaste omgeving) en in een sportcentrum gelegen, dat uniek is in ons land. Dat eist op zich zelf al een geheel andere oriëntering; een veel belangrijker taak dan weleer moet met ruime blik vervuld worden. Toch zijn de grondbeginselen in grote lijnen dezelfde gebleven.

'Het doel der vereniging is het geven van ijsvermaak aan hare leden op een gereserveerd terrein', aldus lezen we in de statuten van 1864 en dat is het hoofdmotief van het streven van elkaar opvolgende bestuurders gebleven, ook in de nieuwe tijd, waarin door de omstandigheden andere banen geëxploiteerd worden en waarin men mede het zwaartepunt op andere doelstellingen legt. De nieuwe tijd stelt voor de A.IJ.C. andere eisen, hetgeen door het huidige bestuur begrepen wordt. Onveranderd moet blijven de zorg voor een mooie baan, goed gelegen in een prettige omgeving, goed ijs, een technisch verzorgde baan, dat gaat bovenal. Paraat zijn als de vorst voor een ijslaag zorgt!

Dat het zakelijke beheer van een ijsclub ook deskundigheid en een verstandig contact met de overheid en haar instanties vereist is door alle tijden heen gebleven, doch treedt vooral thans naar voren. En dan moet er stuwkracht en liefde voor de ijssport getoond worden. De mannen, die in opvolging een eeuw lang voor een goede leiding in de geest van de leden hebben gezorgd, verdienen in dit boekje met gevoelens van erkentelijkheid herdacht te worden. We achten het een voorrecht dat de huidige president aan die gevoelens óók uiting geeft. Wij doen dit in het besef dat het in deze beknopte uitgave onmogelijk is om allen, die als topfiguren de club geleid hebben, in het bijzonder nog te noemen. Voor twee hunner willen we echter een uitzondering maken, voor de grote figuur van het begin dezer eeuw, G. W. A. van Laer, en voor de huidige president, W. M. van Haaften, daarbij een uitzondering makende op de regel dat men nog in functie zijnde bestuurders in jubileumuitgaven niet in het zonnetje pleegt te zetten.

Het A.I.J.C.-bestuur bij het zestigjarig bestaan in 1924. Op de achterste rij v.l.n.r. de heren André de la Porte, Tjaarda, Van Veen en Kempen, op de voorste rij de heren Louët Feisser, Dunlop, Ter Haar en Van Haafsten. Geheel links achter het raam de 'oude heer Van Staden', tientallen jaren chef-contoleur op het ijsclubterrein.

Gerrit van Laer, officieel G. W. A. van Laer J.Czn, deed in 1907 zijn intrede in het bestuur waarvan toen B. W. van Vloten president, G. J. H. van Veen secretaris en C. A. A. Dudok de Wit vice-president waren, mannen wier namen een begrip waren in die dagen. Van Laer had tevoren in wedstrijdorganisatie en op verschillend ander

terrein al van frisse denkbeelden blijk gegeven en bovenal van zijn puur enthousiasme voor de meest sportieve kant van de ijssport, de hardrijderij. Reeds na twee jaren werd hij eerste secretaris en begon een secretariaat in te richten zoals in die tijd geen enkele sportclub en zeker geen ijsclub bezat.

Dat was alleen mogelijk door de volle medewerking van mevrouw van Laer, die in enthousiasme voor en kennis van de materie nauwelijks onder deed voor haar man. Het echtpaar Van Laer werd ook 'de vader en de moeder' van de ploegen van de K.N.S.B. als die in het buitenland voor training en voor het deelnemen aan wedstrijden vertoefden. Oud-kampioenen als Jan Langedijk, Roos, Dolf van der Scheer, Heiden e.a. hebben onvergetelijke herinneringen aan die tijden en nog herhaaldelijk hebben we met hen en anderen herinneringen opgehaald.

Overigens gelden deze herinneringen bovenal de voorzitter van de Kon. Ned. Schaatsenrijders Bond en later van de Internationale Eislauf Vereinigung, welke functie Van Laer tot zijn dood toe vervulde. Maar zijn opkomst was via de A.I.J.C. en ook toen hij in verband met zijn benoeming in de K.N.S.B. geen deel meer uitmaakte

van het bestuur der A.I.J.C. is hij zijn club trouw gebleven en heeft het bestuur nog gesteund in belangrijke aangelegenheden.

Zijn leven werd één grote overgave aan de schaatssport, en wat hij via de A.I.J.C., de K.N.S.B. en de I.E.V. gedurende ongeveer een halve eeuw heeft bereikt is weergaloos!

En dan de huidige president, de heer W. M. van Haften, wiens staat van dienst voor de ijssport ook van internationaal formaat was, want een reeks jaren was hij ook bestuurslid van de K.N.S.B. en van de I.E.V. Maar zijn arbeid was bovenal gericht op de A.I.J.C., waarvan hij de rustige doelbewuste voorman is, die op prettige wijze leiding geeft aan de werkzaamheden van het bestuur en tactisch de contacten met de gemeente en alle overige instanties onderhoudt.

Dat we afwijken van het principe om geen nog in leven zijnde functionarissen onder de loupe te

Hoe de nieuwe A.I.J.C.-baan zich voordoet wanneer men bij het clubhuis staat.

nemen is omdat deze grote mijlpaal ook op andere wijze, o.a. door zijn medebestuurderen, aangegrepen wordt om van hun oprechte waardering voor hun president blijk te geven. Van Haaften is geen man die aan de weg timmert, hij maakt zelfs een bescheiden indruk, iemand die er zeker niet van houdt om het middelpunt te zijn. Maar bij

dit jubileum en de viering daarvan mogen we de A.I.J.C. toch wel complimenteren met deze in de materie van het ijs doorknede president, die de kunst verstaat zijn vereniging voortreffelijk te representeren.

J. Hoven